

1577. 143
No 18
1663, 20
20
Q. D. B. V.
DISPUTATIO JURIDICA

DE
TEMPORE,

QVAM
D. T. O. M. ADIUVANTE, AU-
TORITATE ET CONSENSU MAGNIFICI
JCTORUM ORDINIS
IN ILLUSTRISALANA,
SUB UMBONE
VIRI

NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI,
AC EXCELLENTISSIMI
DN. ERNESTI FRIDERICI

SCHRÖTERI, HÆREDITARII in Wicferstädt, JCTI
ET ANTECESSORIS FAMIGERATISSIMI, CONSILIA-
RII SAXONICI GRAVISSIMI, CURIÆ PROVINCIA-
LIS, SCABINATUS, NEC NON FACULTATIS JURI-
DICÆ ASSESSORIS EMINENTISSIMI,

DN. PRÆCEPTORIS AC PROMOTORIS
SUI ÆTERNUM COLENDI,
DIE APRILIS HORIS ANTEMERIDIA-
NIS VENTILANDAM

PUBLICÆ EXHIBET
JOHANNES BVCHIVS, SERVESTA

ANHALTINUS, AUTOR.
IN AUDITORIO JCTORUM

JENÆ,
LITTERIS JOHANNIS WERTERI, ANNO 1663.

PRÆFAMEN.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESU CHR-
STI ad omnia consilia & omnes nostros progredimur actus
l. 2. C. de offic. præfect. prætor: ubi enim Christus nos
est fundamentum, nullum boni operis est super- adif-
cium c. cum Paulus i. quæst. i.

Verissimum esse Innocentii Papæ in c.
grave 35. quæst. 9. effatum: Veritatem sapi-
us exagitatam magis splendescere in luce,
confirmat partim antiquitas, partim hodi-
erni mores. Antiquitas, dum strenne in veri-
tatem inquisivit, quæ finis esse debet dispu-
tationum, & neminem ignorare arbitror, di-
sputationum exercitia non heri aut nudius

tertius in scholis enata fuisse; scire n. & dissentire simul invaluit,
naturalisq; ad hoc hominibus est facilitas l. 17. §. 6. de recept. qui
arbitr. recep. Mores hodiernos velle enarrare, supervacaneum
esset, cum cuivis noti sint: in disputationibus verò conscriben-
dis admodum variant. Quidam putant, nil in publicum prodire
debere, nisi primitus ab ingenio excultum; & licet hoc maxime
è re literariæ dignitatis esse fatear, tamè seculi hujus mores recla-
mant. Alii ex innumeris autoribus, ad instar apium, quod opti-
mum est eligendo, vel etiam ad compendium trahendo, aliam
orationis formam, aliumque stylum alienis adaptando, quæcun-
que ab aliis inventa proponunt & sibi vindicant, quia magis for-
te polita, quam ante apparent. Alii adhuc aliter. Sed abunde
quilibet suo sensu, Ego nec aliis methodum præscribo, nec mihi
præscribi patior. Astamen ex parte, ut verum fatear, seculi hu-
jus mores secutus aggredior materiam de Tempore Legali, de
qua optimo jure dici posset decantatum illud proverbium Δύ-
σκολα τὰ καλά. Difficilia quæ pulchra. Difficilis est, quia serpit
fere

ni citius
neg
...

De
...

H

ferè per omnes Juris materias, ita ut sola amplitudo alicui terro-
 rem injicere potuisset; Et hæc ipsa non semel ansam mihi dedit
 hæc benè cepta deserere, nisi hæc illam ipsam apud æquum
 judicem veniam impetrare posse, persuasum mihi habuisssem. Ex-
 hibeo igitur hanc de Tempore Legali materiam vix libatam, ne-
 dum exhaustam, hæc soleanni additâ protestatione, me non fuisse
 in ea opinione, ut hæc materia pro meritis à me possit tractari; o-
 ptimè enim constat, quid valeant humeri, quid ferre recusent, &
 cùm hæctenus, quod sciam, nemo hanc materiam exactè tracta-
 rit, ingenii mei vires tanti non sunt, ut defectum, hunc possint
 supplere. Constitui igitur pauca quædam pro ingenii tenuita-
 te & instituti ratione disserere. Sed cùm sine auxilio divino
 frustranci sint omnes nostri labores, idcirco ante omnia Jeho-
 vam altissimum ardentè invoco, velit mihi gratiam suam con-
 ferre, ut hæc omnia cedant in ipsius nominis divini gloriam, &
 studiorum meorum emolumentum. Sit itaque

THESES. I.

*Definitio in
 omni nego-
 cio pramit-
 tenda.*

Hisce nunc præmissis notanda præprimis venit
 definitio Temporis; constat enim omnem, quæ à ratio-
 ne suscipitur, de aliquâ re institutionem debere à defi-
 nitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo
 disputatur, quo tendit etiam Cicero in princip. offic. vers. placet igitur.
 Paulus Granucc. in suis addit, ad Tractat. de Reservat. Benefic.
 Cagnol. in l. si emancipati n. 6. C. de collat. Bellon. in rubric. num. 1.
 inst. de verb. oblig. Hyppolyt. Marsi in tractat. de fidejuss. in princ. n.
 2. vers. quæro ego solus. Ricciar. Pistor. in Rubric. de bonor. poss. num.
 5. vers. 3. & Dd. comm.

*Definitio du-
 plex Nomi-
 nis & Rei, il-
 la pramit-
 tenda &
 quare.*

TH. II. Est autem definitio duplex, alia nominis, alia
 rei. Illius maximam partem absolvere Etymologiam constat, in-
 vestigandum igitur erit, unde nomen, Tempus, descendat arg. l.
 1. pr. ff. de i. & i. verborum enim prior licet potior rerum ratio est
 attendenda l. 7. §. ult. de suppell. legat. cap. 8. X. de V. S. M. 19. ff. ad ex-
 hib. l. 2. C. comm. de legat. & fideicomms. Bachov. in comment. ad in-
 stit. pr. de ingen. & Plato in Cratyl. nam ad rectè docendū oportet
 primò expendere nomina, quod etiam eleganter expressit Socras
 tes

tes apud Epict. dicens. Principium eruditionis esse intelligentiam
verborum. *Add. Nobiliss. Ampliss. Consultiss. & Excell. Dn. Praesep
Praeceptor ac Promotor meus summus in tract. de suitate cap. 1. No-
biliss. Dn. Wissenb. in tr. de verb. signif. in pr.*

Th. III. Unde ducatur $\tau\acute{o}$ tempus, Philologi non satis in-
ter se conveniunt. Quidam, quos inter *Plur. Rev. Dn. Becma-
ni Theolog. & Philolog. celeberrimus p. m. in orig. ut & Clar. Dn.
Wulstorpius in mellif. onomast.* deducunt tempus à græco, $\tau\acute{\epsilon}\mu\pi\omega$
seco; hujus derivationis ratio teste *Cl. Dn. Vosso Philologo undi-
quaque celeberrimo p. m. in Etymol. latin. ling.* redditur hæc, quia
effi materialiter, ut loquuntur, tempus est res continua, forma-
liter tamen est discreta, & ad hoc confirmandum adducunt
definitionem temporis traditam à *Philosopho lib. 4. $\Phi\upsilon\sigma.$ aug.*
ubi dicitur quod tempus sit numerus motus secundum prius &
posterius. Quidam deducunt tempus $\alpha\acute{\iota}\tau\eta\mu\omicron\varsigma$ tunc, cui opini-
ni etiam subscribit *Martinius in Lexic. Philolog. voc. tempus* di-
cens simplicissimum forte est tempus ducere $\alpha\acute{\iota}\tau\eta\mu\omicron\varsigma$ tunc: Tem-
pus enim est tunc & nunc fluens & in hac sententia est *Cl. Dn.
Vossius alleg. loc.* Sed quia utraque opinio magnos habet Auto-
res, nec hîc multum refert, suis Autoribus relinquntur.

*Etymologia
Temporis
duplex:*

Thes. IV. Synonyma agnoscit Tempus varia in
variis linguis. à Latinis appellatur hominis aut animantis tem-
pus ætas. Regni aut Reipublicæ Periodus, generationis unius
seculum, actionis, occasio aut opportunitas, calculus remporis
communis, æra. Dicitur etiam tempus tempestas. *Plaut: Ca-
lin: Eatempestate flos Poetarum fuit Vide sis Martin. alleg. loc. Fun-
ger. in Lexic. Philolog. voc. Tempus.*

Synonyma.

Th. V. Definitioni rei adhuc præmittendæ videntur non-
nullæ temporis diversæ acceptiones. Mens quidem non est om-
nes evolvere, sed tantùm frequentiores, & hac vice occurren-
tes. Nemini verò ignotum esse potest mentionem fieri tem-
poris in omnibus fere disciplinis. Sic temporis fit mentio in
Theologia, Medicina, Philosophia, quo modo verò id fiat, hic
adscribere, ratio instituti non patitur, sed optimè ex unaquaq;
disciplina potest cognosci; sufficiat hîc unam vel alteram saltem
acceptionem breviter attigisse. Sumitur verò 1. pro duratione
rei

Homonyma

ne rei creatæ corporeæ .2. pro duratione omnis rei creatæ, ut ævum
complectatur .3. omnis Entis, ut etiam æternitatem cõplectatur. 4.
pro opportunitate agendi, quæ temporali aliquando accidit .5. pro
spatio seu momento .6. pro æris qualitate, quæ temporali accidit.
7. pro rebus, quæ in tempore venduntur, ut cum dicimus, ca-
rum est tempus *Es ist theure Zeit.* 8. pro mora efferendæ syllabæ.
9. pro accidente verbi, quo indicatur differentia secundum tem-
pus præteritum, præsens & futurum. Et quis omnes tem-
poris enarrabit acceptiones? Vide sis alleg. *Martin: d. loc.* In Jure no-
stro quàm variè accipiatur Tempus, ex toto hoc discursu pate-
bit. Breviter verò sciendum, quod de Tempore agatur in jure
nostro non in actu signato, idest, ut exprimatur essentia seu
quidditas temporis, sed in actu exercito, h. e. ratione usus & com-
muniter habetur à Dd. pro circumstantia negotii civilis.

*Definitio Rei
duplex.*

Th. VI. Definitio Rei nunc sequitur, quam Philosophi
vulgò faciunt duplicem. Alia enim definitio rei naturam ac-
curatè explicat, alia saltim leviter describit quid res sit; illa
propriè est definitio, hæc saltim descriptio; & quia hæc saltim
essentiam rei exterioris penes corticem manifestat, de hinc non
ero sollicitus, sed potius tradam priorem.

*Definitio
Temporis
Philosophicè
Considerati
duplex.*

Th. VII. Temporis definitio à Philosophis traditur tri-
alis, quòd sit numerus motus secundum prius & posterius. Vid.
Arist. lib. 4. Phys. cap. 10. tex. 90. Hujus definitionis explicationem ac-
curatè tradit *Excell. Dn. Zapfius P. P. Fautor meus honorandus in
Tabb. Philos. Vide sis insuper Kekermann. in Phys. & Joh. Magir. in
Physiologia.* Sed quia, ut naturaliter evenire solet, de omni re
instituantur sæpè inanes disceptationes, ita & hæc definitio non
melioris fuit fortunæ; horribiles enim de eâ motæ sunt contro-
versæ, quæ in calumnias inanes & sophismatum præstigias exi-
erunt, teste *Dn. Philipp. Melanct. dial. lib. 1. de præd.* quando. Unde
alii alias tradiderunt definitiones. *A Ramo lib. 1. dial. c. 11.* defini-
tur, quòd sit duratio quædam rerum præsens, præterita, & futura;
quam etiam multi amplectuntur, quos interest *Fungerus d. loco.*
qui eleganter eam explicat. Sed Philosophis hæc definitio-
nes examinare relinquere, quia hic discursus non est de tempore
inge-

143
ingenerere, sed de legali saltim. Trado igitur definitionem temporis legalis talem:

Th. VIII. Tempus legale est tempus peragendis terminandisque negociis civilibus à lege, vel privata, vel publica definitum.

*Definitio
Temporis
iudicè
considerati.*

Th. IX. In tradita definitione per legem privatam intelligitur quævis ipsius hominis dispositio in negotio civili, cui quod ordinat, modificare aut qualificare certi & definiti temporis, loci & aliarum circumstantiarum adjectio ne liberum est, ab ipsa lege publica confirmatur, ac robur ei additur.

*Lex privata
quid?*

Th. X. Notanter dixi, quod à lege publica debeat confirmari hominis dispositio privata; sic heredis institutioni, quæ fit ad diem certum, lex publica non adhsit, sed prohibet potius & annullat, non quidem ita, ut adjectione diei in totum vitietur institutio, sed quod dies vitiosè adjectus rejiciatur, & habeatur pro non scripto, perindeque sit, ac si purè sit facta institutio *l. 34. de hered. instit.* aliud verò obtinere in legatis constat. Contra testatorem posse liberis suis dare tutorem ad certum tempus, vel ex certo tempore, non dubitatur *§. 3. Inst. qui test. aut. dar. poss.* Non solum verò in hisce, sed & in contractibus ferè omnibus per pacta adjecta Lex publica permittit legi private seu dispositioni hominis addere certum tempus, in tantum, ut & certò modo qualificare contractum tempus hoc adjectum, possit. Exempla ubivis in LL. sunt obvia, ut in locatione *l. 38. pr. & §. 2. locat. conduct. societate l. 14. §. 2. comm. divid. pignore l. 4. de pign. mandato l. 27. §. 2. 3. de V. O.* pertinet huc etiam pactum de retrovendendo, si scil. venditor sibi retinet jus redimendi rem venditam omni tempore, vel intra certum tempus *l. 2. C. de act. empr. & vendit.* item pactum additionis in diem si scil. melior conditio se non offerat intra certum tempus *l. 1. & 2. de in diem addit.* item lex commissoria, si scil. ad certum diem pacto statuendum pretium non solvatur, res sit inempta. *l. 2. de lege commiss.* Et de hac lege movent Dd. controversias multas v. c. An lex commissoria locum habeat in pignore? & alias, quas omnes eruditè resolvit in eleganti tract. de L. commiss. Magnif. Dn.

*Exempla
nonnulla*

*Duplici
modo
habetur*

*Commissoria
lex
est
quæ
per
tempus
certum
certam
res
commissoria
est*

Dn. Gothofredus de Jena lctus. celeberrimus. Serenissimi & Potentissimi Electoris Brandenburgici Consiliarius & Antecessor in inclusis Viadrina. gravissimus Mecenas meus magnus, ad quem brevitate causa B. L. remitto. Alia adhuc exempla suppeditat l. 9. de const. pec. s. 10. Inst. de except. de donat. l. 1. c. 1. tit. de statu lib. Et hæc dixisse sufficient de tempore, quod à lege privata seu dispositione hominis constituit potest in negociis civilibus, & quando lex publica eidem adfistit, vel robur addit; fusius quidem hæc potuissent deduci, pluraque exempla addi, nisi hisce paginam præriperet materia vastitas.

Lex publica Th. XI. Per legem publicam in definitione quid intelligatur, jam patet, & hæc causis civilibus terminos quasi & fata præstituit atque definit.

Dupliciter Th. XII. Dupliciter autem lex publica tempus statuit. Vel *Tempus statuit.* immediatè; Vel mediatè. Immediatè, tum circa se, & jus adeo ipsum, tum circa ejus objecta. Circa objecta constituit tempus, dum sc. in uno & altero negotio vel perficiendo, vel terminando seu finiendo tempora peculiaria & fata præscribit. Ut in materia usucapionum, atatibus hominum, actionibus & exceptionibus temporalibus, aliisque in causis quàm plurimis; de quibus infra, ordine sic jubente, agemus; circa se ipsum definit tempus lex publica, quando certum tempus & terminum ponit, quando quousque species aliqua juris sive lex perficiatur, vires capiat, terminetur, finiatur, disponit.

Constitutiones principum à quo tempore incipiant obligare. Th. XIII. Exempli loco sint constitutiones Principum, de quibus, quando obligare incipiant, quæritur, & dicendum videtur, quod obligent simul ac promulgatae sint: Attamen ex *Nov. 66. c. 1.* patet, quod Justinianus, ne iniquè lex noviter lata & antequam in plenam subditorum omnium notitiam perveniat, obligatione suâ actus privatorum obruat, tempus certum, quo lex vires obligandi subditos habeat, constituerit, scil. duos menses à die promulgationis ritè factæ, nisi aliud tempus nominatim lege comprehensum sit, ut in *Nov. 58. in pr.* tempus trium mensium, & *Nov. 116. c. 1.* triginta dierum; hoc enim casu specialis Principis dispositio derogat generali. Hodie circa promulgationem singulariter notandum, quod Elector Moguntinus leges

ges comitiales, facta per imperium publicatione, Camera Imperiali Spir. specietenus insinuari curet. Atque inde nova quadam & particularis promulgatio subsequitur, qua Collegium Camerale de eo, si quid in recessibus illis circa stylu aut processu Advocatos & Procuratores monere solet, certo temporis spatio ad informandos litigatores simul indulto. *Conf. Guilielm. Roding. in Pandect. Cam. noviss. lib. 1. tit. 1. in addit.* Sic definit obligare, si iterum Princeps abroget legem. Nec hac abrogatio vel mutatio attribuenda est inconstantiæ Principis, quin imò ejus laudanda prudentia; leges enim cum ad utilitatem civium accommodandæ sint, ea autem sæpius variet & mutetur, leges unâ quoque mutari, necesse est. *c. 8. x. de consang. & affin.* quod ipse Justinianus testatur in *Nov. 187.* Nostras, inquit, leges emendare nos non piget. Plura sanè essent dicenda de legibus it: edictis prætoriiis, sed præstat tacere, quàm pauca de iis loqui.

Th. XIV. Mediatè Lex publica tempus statuit, quando ipso jure non indulget vel ponit tempus negotio certum & definitum; judici tamen liberum relinquit, ut inspectis tum personæ, tum rei ipsius qualitatibus, ponderatisque probè circumstantiis vel tempus à se jam definitum, vel aliud, quod æquum judici videatur, indulgeat. Et hujus exempla in jure occurrunt varia, sed quia de his infra aliquid dicitur, hinc omittam, ne crabem bis coctam repetere videar.

Th. XV. Definitionem jam declaratam excipit Divisio. Dividitur verò tempus variè, impræsentiarum placet tales divisiones adnotare, quæ in jure civili usum habent; Nam quæ huc non spectant, aliis relinquo. Non potest verò non esse notum, diversa esse quæ sita, quando quæro, quanto tempore quid faciendum, vel jam dudum factum sit, & quando quæro, quo tempore quid expediendum vel expeditum sit, ideo hæc duo ne confundantur, bene sunt distinguenda.

Th. XVI. Quando igitur quæro quo tempore quid expediendum vel expeditum sit, rectè mihi responderetur, quod vel interdiu, vel noctu factum sit. Hinc divisio illa Temporis in diurnum & nocturnum. Illud diei, hoc noctis principio & fine determinatum est; quo modo utrumque iterum dividatur in partes, utrumque

Mediatè
Lex publica
tempus
statuit

2. Mediatè

Exempla

Divisio Temporis generalis ratione quantitatæ & qualitatis.

Ratione qualitatis dividitur in diurnum & nocturnum & quid utrumque

B

tes, Vide sis *Alfred. lib. ii. Encyclop. part. 3. c. 2. reg. ult.* quomodo v. dies, quomodo nox definiatur, patebit infra. Sed quia de tempore nocturno specialia quaedam in jure nostro sunt constituta, necesse quidem esset, nonnulla huic distinctioni accommodare, sed si omnia huc facientia vellem adscribere, videret omnino susceptam provinciam superare velle, paucis igitur saltim hoc tempus attingam.

Nocturnum
tempus est
circumstan-
tia.

Th. XVII. Nocturnum tempus esse qualitatem & circumstantiam in delictis, certissimum est, prout probat *Bald. in l. testium num. 22. vers. similiter C. de test. per text. in l. finem ff. de sc. car.* An vero sit circumstantia aggravans delictum, an relevans? hoc opus hic labor; Breviter dici potest, tempus nocturnum esse circumstantiam modò delictum aggravantem, modò relevantem. Nonnulli talem tradunt notam, quod nocturnum tempus sit qualitas mutans, quotiens actus remora nocte non est incidens in delictum; aggravans verò, quoties actus etiam præcisà nocte continet peccatum in legem. Sed hæc non facio mea, nec an vera sint, hac vice disputo.

Exempla.

Th. XIX. Exemplum præbet l. 4. C. ad L. jul. de adult. ubi nox respectu adulteri est circumstantia delictum aggravans; potest enim occidi, licet sit persona nobilis seu honesta, cum tamen aliàs vilem duntaxat aut in famem occidi l. 24. ff. h. t. permittat; alterans seu minuens est respectu mariti; nox enim factum mariti relevat d. l. 4. C. sic nox aggravat delictum effraCTORUM, ut patet ex l. 2. de effraCTORIBUS.

Ire de nocte
non est deli-
ctum de ju-
re commu-
ni.

Th. XIX. Ire de nocte leviter peccare scribit *Bart. in l. leviana num. 9. ff. de accus. sibi tamen contrarius in l. i. num. 11. de publ. judic.* & hanc contrariam sententiam de jure communi esse veriorum probat *Brunnor. à Sol. quæst. 35. num. 18. & ab illo allegat. Alciat. & Aretin.* licet prius verum sit stante tali statuto.

Fures no-
cturni gra-
vius punien-
di diurnis &
in l. itaque ff. ad L. Aquil. Angel. in l. si ut n. 1. vers. veritas C. de
quare.

Th. XX. Commodè hic quæri potest; An fures nocturni (quorum sit mentio in l. 16. §. 5. ff. de pæn.) gravius sint puniendi diurnis? Et hoc videntur suadere text. in l. 1. C. de fur. babi. sicar. Menoch. lib. 2. de arbitr. jud. cas. 2. 96. Alber. in l. si quis n. 2. vers. Habes. ff. de privat. delict. Id. in l. furem. ff. de sicar. Ita ut non videatur

tibus iis quorum interest? Bonorum possessio agnoscī? Ul-
timæ voluntates celebrari? Item Donationes mortis causâ? An
codicilli confici possint? Pignora contentiosa constitui? Sa-
tisdatio præstari? Sententia ferri? Probationes fieri? Jura-
mentum deferri? &c. Sed si hæc & similes quæstiones vel-
lem decidere, facilius deficeret charta quàm materia; Remitto
itaque B. L. ad Autores, qui hac de materia sparsum quidem tra-
ctarunt.

z. In conti- Th. XXII. Dividitur quoq; Tempus in Continuum & Utile
nuum & u- l. i. ff. de divers. & temporal. præscript. l. 6. de oblig. & Act. & oppo-
tile. nuntur sibi in vicem in l. 31. ff. ad L. jul. de adult. & l. 1. § 9. ff. de li-
ber. agnosc.

Tempus uti- Th. XXIII. Utile est, quod currere incipit, quando quis
le quid. scit jus sibi natum & quæsitum esse, ac experiendi potestatem
habet d. l. i. de divers. & tempor. præscript. l. 3. § 4. de accus. l. 6. §. 14.
qua in fraud. credit. l. 1. §. 2. quand. act. de pecul. annal. l. 1. §. dies, quando
appelland. l. 73. de judic.

Explicatio. Th. XXIV. Dictum fuit. 1. quando quis scit; requiritur
ergò in tempore utili scientia; ut scilicet sciat jus sibi aliquod com-
petere; unde ignorantia hoc tempus non currit, exempla infra-
patebunt. Vid. l. 55. de adilit. edit. 2. ac experiendi potestatem ha-
beat. Notandum verò hic, quod potestas experiendi sit triplex;
tum 1. ratione actoris, quod ipse vel per alium experiri non im-
pediatur; potest enim variis modis impediri, si videlicet sublit-
causa fontica; tum 2. ratione rei, ut secum experiendi potestatem
faciat seu experiendi potestas fuerit adversus eum. l. 4. ff. de div.
temp. præscript. nec contrariatur huic l. 4. l. 25. de stipul. serv. illa e-
nim loquitur de reis, hæc de actoribus. Reis, veluti fidejusso-
ribus, qui purè in diem certum fidejusserunt, veluti usque ad LX.
dies, tempus hoc cedit statim paratis excipere actionem, & idèò
si intra eum diem cum iis actum non sit, agentem creditorem,
postea repellent præscriptione temporis in obligatione positi d.
l. 4. Actoribus autem, quibus competit actio temporalis tempus
actionis non cedit, antequàm agendi facultas fuerit d. l. i. de divers.
temp. præscript. & ita accipienda d. l. 25. quæ non loquitur de tempo-
re satisdationis ut d. l. 4. sed de tempore actionis; non de tempore
dato

145
dato fidejussori, sed de tempore dato aetori; *Add. Cujac. 16. obs. 38. Pac. 7. cent. concil. 23.* Tum 3. ratione Prætoris, ut conveniendi ejus copiam habuerit, quæ non semper datur. Textus est clarus in *l. 26. pr. & §. 4. ex quib. caus. maj.* Dupliciter verò Prætor copiam sui facere dicitur, interdum pro tribunali, quando scilicet certo solenniq; tempore & loco iis causis occupatur, quæ causæ cognitionem decretumque magistratus desiderant; nam illæ pro tribunali, non de plano cognoscenda & expedienda sunt, quod vult etiam *l. 9. §. 1. de off. procons. l. 71. & 105. de R. J.* Sic de plano & pro Tribunali sibi in vicem opponuntur in *l. 3. §. 8. de bon. poss. l. 2. §. 1. quis. ord. in bon. poss. l. 1. §. 8. ad Sc. Turpill. l. 18. §. fin. de quest. l. 4. C. de dilat.* Causæ cognitionem desiderant Transactio alimentorum *l. 3. pr. de transact.* Alienatio prædiorum minoris *l. 2. §. 1. de offic. ejus cui mand. est jact.* Restitutio in integrum *l. 3. de in integr. restit.* Consilii exercitio *d. l. 2. pr. bonorum possessio decretalis l. 1. §. 7. de success. edit.* de qua th. seq. quid dicam. Tempus verò hoc, quo prætor pro tribunali sedens postulationibus & cognitionibus occupatur, vocatur Sessio *add. l. 2. quis ord. in bon. poss. l. 5. §. satisfactions ff. ut in poss. legat. Conf. Duaren. 2. disp. 16. Govean. 1. variar. lect. 10. Cujac. 2. observ. 18. Giph. ad §. 16. l. de ex. sus. tut. Alber. Gent. de divers. temp. appell.* Interdum quoque extra tribunal copiam sui facit prætor v. c. quovis alio loco, quo salva majestate imperii sui salvoque more majorum jus dicere constituit *l. pen. de J. & J.* & hoc, ut jam dixi, est de plano jus reddere: Et ita de plano expediri possunt regulariter actus jurisdictionis voluntariæ, veluti manumissiones *§. 2. l. de libert. sic de plano potest proconsul jubere obsequium parentibus & patronis exhiberi l. 9. §. 3. de off. procons. quædam bonorum possessiones de plano peti possunt l. 2. §. 1. quis ord. in bon. poss.*

Th. XXIV. Hæc jam dicta illustrare videntur vulgarem *Bonorum* illam divisionem bonorum possessionis in Edictalem & Decretalem, quam impugnat *Forster. in tract. de success. lib. 2. cap. 26. per cretalis & ror. pro pugnat. Accurs. in l. 1. §. 7. de success. edit.* *Sichard. ad Ru. Edictalis, brie. C. qui admitt. ad bon. poss. n. 24. Donell. 7. comm. 14. Scip. Gent. 2. de jdict. c. 21. Fach. 5. controuv. 73. & 13. controuv. 35. Bachov. in not.*

ad Treutl. Diff. 15. nb. 2. lit. A. & quidem malè, ut loquar cum
 Suth. Diff. 11. §. 92. add. l. 1. §. 4. in fin. si ab. test. null. ext. l. 30. §. 1.
 in fin. de acquir. vel amitt. hered. l. 1. §. 7. de success. edict. Illa ex edi-
 cto Prætorio de plano sine causæ cognitione tribuitur, ut jam-
 dict. th. præc. Hæc ex decreto præcedente singulari causæ cogni-
 tione pro tribunali decernitur d. l. 2. §. 1. quis ord. in bon. poss. l. 3. §. 8.
 de bon. poss. si tamen adsit contradictor, per accidens evenit, ut
 in illa opus sit causæ cognitione. arg. d. l. 3. §. 8. In hac verò ali-
 quando ea non sit opus arg. l. 1. §. 14. & l. 7. §. 2. de ventr. in bon.
 poss. mitt. l. 1. l. 3. §. 4. de Carb. Edict. Add. Magnif. Dn. D. Struve Ex-
 erc. 37. sb. 9. & seq. Bach. in comm. ad Instit. ad §. 6. de bon. poss. decre-
 talem appellat extraordinariam, edictalem ordinariam. Ex
 jam dictis concludo, plures dari dies utiles petenda bonorum
 possessionis ordinariæ, quàm extraordinariæ; nam, ut ante dixi,
 illæ etiam extra tribunal, ubicunque copiam sui faciente Præto-
 re poterant peti & admitti; minus verò rectè quis concluderet,
 tot esse dies utiles, quot sint sessiones; fieri enim potest, ut et-
 iam sedente pro tribunali Prætores aliis rebus sit occupatus d. l.
 2. §. 3. quis ord. in bon. poss. Add. Dn. Vinnius in comm. ad Instit. ad d.
 §. 6. de bon. poss. qui de his eruditè differit.

Sub divisio
 utilis Tem-
 poris.

Th. XXV. Subdividi potest Tempus utile, ut scilicet sit uti-
 le vel ratione cursus & principii simul, vel ratione principii tan-
 tum. Prius est, quando singuli dies usque ad ultimum à primo
 inclusivè sunt utiles l. 2. pr. quis ord. in bon. poss. posterius quando
 principium est utile, ita ut ignorantanti non incipiat currere, in-
 progressu autem tempus est continuum. Exemplum sit. in §.
 16. inst. de excus. tut. add. Bach. in comm. ad inst. ad d. §. Plura ex-
 empla, ampliaciones & declarationes suppeditat Card. Tuschus

Tempus con-
 tinuū quid.

Th. XXVI. Continuum Tempus est, quod sine ulla di-
 stinctione omnes & singulos dies (etiam illos quibus nulla est
 in judicio aliquid agendi copia) cum horis connumerat, quod
 tum scienti quam ignorantanti currit l. 15. de divers. & temp. prescript.
 l. 6. de Act. & oblig. l. 8. de his qui not. infam. l. 31. §. 1. l. 6. de usuc. l. 6.
 de usufr. legat. l. 24. ad. S. Cr. Vellej. l. 38. de excus. tut. Add. Alibuf.
 lib. 1. Dicaeol. c. 9. n. 23. Cujac. lib. 2. obj. c. 18.

Th. XXVII. Dixi

143
Th. XXVII. Dixi tempus continuum etiam connume- *De Tempore*
rare dies, quibus nulla est in iudicio aliquid agendi copia, quales *Feriato seu*
etiam sunt feriæ, de quibus, ut quædam addantur, necesse esse *feriis.*
videtur. Possunt verò feriæ dupliciter considerari: Vel in se,
vel ratione effectuum juridicorum. In se, si perpendatur quid, quo-
ruplices sint, & quomodo computentur.

Th. XXIIIX. Feriæ sunt dies, quibus jus non dicitur pu- *Quid feria*
blicè, quique ab actibus judicialibus sunt vacui, nec ullius nego- *sint & earum*
cii forensis sunt capaces. *l. 5. de fer.* Sumuntur aliàs feriæ vel stri- *diviso ac*
ctè prodiebus festis, seu ad cultum divinum destinatis; vel latè, *computatio.*
ut etiam comprehendant ferias humanas *l. 2. C. de fer. Conf. d. l.*
5. & 9. ff. & l. 7. & ult. C. de fer. cap. 1. & cap. ult. X. eod. Feriæ quo-
modo Romanorum more fuerint divisæ hîc esset inculcandum,
nisi à multis hoc jam tum præstitum esset, idèo huic labori, ne-
nimis prolixus sum, faciliè me superfedere posse arbitror, & re-
mitto B. L. ad *Lexicon Calv. voc. Feria.* qui prolixè ex *Macrobio* & *su-
urn.* huc facientia tradit. Mutato igitur sacrorum cultu alia-
erat etiam ratio feriarum, & secundum eam dividebantur variè,
ut videre licet apud *Wesemb. in paratit. ff. de fer. n. 3. Dn. Ungeb.*
in comm. ad jus Can. tit. de fer. n. 4. & 5. Perez. in comm. ad Cod. tit.
de fer. n. 3. Dn. Frantz. in comm. ad Pand. tit. de fer. n. 6. 7. & seqq.
Dn. Strauch. dissert. ad Pand. 24. §. 11. Petr. de Greve. ad l. 1. §. 1. &
l. 4. de fer. Placet verò breviter ferias distinguere & quidem secun-
dum usum hodiernum cum *Magnif. Dn. Struv. Exerc. 5. th. 34.* in divi-
nas, hoc est, dedicatas cultui divino, & humanas, hoc est,
in utilitatem & occupationem hominum constitutas, ut propter
agriculturam scilicet dies messium, it: vindemiarum *l. 1. b. t. l. 2. l. 4.*
C. eod. quæ profunt omnibus, licet fortè ipsi in fructibus colli-
gendis non sint occupati *Bach. in l. 1. b. t. D. Carpzovius part. 1.*
§. 3. de fin. 22. nec obstat. *l. 1. in pr. ff. de fer. it. l. 1. de agric. & censit.*
ad quas Respondet *Nob. Dn. Præses in colleg. Wesembeciano n. 7.*
ut & Dn. Hahn. in observ. ad Wesemb. tit. de fer. n. 7. item nun-
dinatum. Divinæ subdistinguntur in ordinarias, ad quas re-
fertur dies dominicus *l. 2. l. 7. l. 1. C. tit. & festa solennia,* ut festum
Paschatos, Pentecostes, & Nativitatis Christi *l. 6. l. 7. C. eod.* & extra-
ordinarias, quibus Deus ob beneficium aliquod nobis exhibitum
colitur,

143
tariz diebus feriatis administrari posse videantur *per l. 7. § 3. C. de fer.* tamen non ita simpliciter hoc asserendum videtur, ut scil. quivis actus voluntariæ jurisdictionis in iisdem expediri possint; In *l. 7. § 8. b. t.* enim excipiuntur saltim emancipatio & manumissio, & videtur dicendum, quod procedat in illis actibus saltim, in quibus causæ cognitio non est necessaria. Possunt etiam diebus feriatis expediri, quæ ad Reip. conservationem immediatè faciunt *l. ult. ff. l. pen. S. ult. C. de fer.* item pauca quædam, quæ in *l. 2. § 3. ff. de fer.* ab Ulpiano excipiuntur. Controversiæ tamen & causæ forenses in illis expediri non possunt; Sit nisi maximè in morâ periculū *l. 1. ff. de fer. l. ult. C. eod. Add. Dn. Frantzk. in cōm. ad Pād. b. t. num. 25. 26. § seqq.* Quod humanas attinet, in vicis partibz processus non valet *l. 6. b. t.* secus est, si consentiant *l. 1. §. 1. ff. de fer. l. 45. de R. J.*

Th. XXX. Commodè hic quæripotest, cum alibi computentur feriæ secundum Calendarium Gregorianum, alibi secundum Julianū, utrū Actoris, an Rei, an potius iudicis stylū sequi debeamus? Et pro iudice cōmuniter pronunciant, quia in solennibus is spectandus locus ubicunque negotium geritur *l. 34. de R. J.* Et ita sentiunt *Gail. 2. obs. 123. n. 2. Trentl. vol. 1. Disp. 5. th. 9. lit. F. in exegefi. Duar. tit. C. de test. 1. c. 2. per 3. §. fin. de test. Pand. 1. decisi. tit. 12. def. 5. vers. ut in Ant. Matth. Disp. 5. de judic. th. 15.* Verum rectius *Magnif. Dn. Struv.* dicit, si actor & reus diversarum, permillarum, tamen in imperio nostro, sint religionum, & inde diversis diebus colunt ferias, utriusque ferias esse in præfigendis terminis attendendas *add. l. 13. C. de judic.* fieri enim posset, ut loquar cum *Dn. Frantzk.* ut dies termini, ad quem citatus est sive actor, sive reus, qui iudici non est feriatas, illis feriatas, imò forte Paschatis sit, sed hic sine periculo conscientiæ aut præiudicio religionis concessæ non est profanandus. Multæ & maximè notabiles adhuc quæstiones facili negotio hic possent ventilari v. c. An citatio fieri possit die feriato? An testes possint examinari? An appellatio possit fieri? An sententiam dicere? An in iure studere liceat? &c. Sed quia hoc esset præter institutum, remitto *B. L. ad Perez. tit. C. de fer. n. 8. 9 § seqq. Ungeb. d. loc. num. 27. § seqq. Nob. Dn. Presidem allegat. loc. § in comm. ad Cod. b. t. Dn. Habn.*

C

ad

Q. si diverse sint religionis homines, cuius ferias sequi debeat iudex?

ad VVesemb. tit. de ser. n. 3. & Scotan. Disp. ad Pand. 13.
th. 23.

Ratione
Quantita-
tis.

Th. XXXI. Consideratâ quæstione posteriore, lubet
aggredi priorem, quando scil. quæro, quanto tempore quid fa-
ciendum, vel jam dudum factum sit? Et rectè mihi responde-
tur, quod factum sit, vel tempore legibus definito, vel inde-
finito.

Dividitur
Tempus
quod sit vel
legibus defini-
tum vel in-
definitum &
quid posteri-
us.

Th. XXXII. Hiac dividitur Tempus, quod aliud sit le-
gibus definitum; aliud indefinitum. Hoc est, quod propter
sui naturam & qualitatem negotii, circumstantias loci, personarum,
certò definiri non potest, seu quod nullo dimensionum
temporis numero est conclusum; i. e. certis diebus, horis, mensi-
bus & annis non est circumscriptum. Et relinquitur hoc arbi-
trio judicis vid. th. 14. Exempla sunt in l. 137. §. 2. 3. 4. de V. O. ubi
res ad bonum virum remittitur, qui æstimet, quanto tempore
id faciendum, quod promissum. l. 2. §. fin. ff. de recept. qui arbitr.
ubi dicitur: si arbiter jussit solvi, non adjecto die, in fit modicum
tempus. Sic tempus non determinatur in l. 28. vers. si ita-
men C. de testam. l. 5. de inter. in jur. fac. l. 70. ff. pro soc. §. 3. §. de
locat. verb. perpetuo. l. 15. §. fin. ff. ex quibus caus. major. l. 9. §.
§. is qui, de jurejur. l. 29. de novat. l. fin. §. 1. de sidejuss. tut.

Tempus im-
memoriale
est in defini-
tum.

Th. XXXIII. Huc porro referri potest Tempus, quod ex-
cedit hominis memoriam, & vulgò immemoriale dicitur, quia
hujus initii memoria extat nulla, non quod omni careat princi-
pio, sed quod illud quidem per naturam sit, verùm de quo, quan-
do incepit esse, nulla memoria ad nos pervenerit Germ. dicitur
Eine unüberdenkliche Zeit / von undenklichen Jahren her / sit
ber Menschen Bedenken; Add. l. 31. §. 1. de acquir. rer. Dom. l. 2.
§. 7. de acq. & ag. pluv. arc. Sunt quidem aliqui, qui certum tem-
pus volunt constituere, ut dici possit immemoriale. Sic Cov. arr.
in c. possessor. de R. J. in 2. prelect. §. 3. n. 6. & seq. recitat tres opinio-
nes. Prima est, quod immemoriale tempus requirat majus
tempus centum annorum, sic quoque statuit Menoch. lib. 2. de ar-
bitr. jud. quæst. cas. 3. num. 7. Secunda est; quod minus tempus
quàm centum annorum dicatur immemoriale, & hanc tertia
Cravetta de antiquit. temp. part. 4. §. absolut. num. 3. & seqq. Tertia
est,

143
est, ut tempus immemoriale & centenarium possint reciproca-
ri, atq; in hac opinione est *Farinacius lib. 1. pract. crim. quest. 47. n.*
12. & Mynsing. Consil. 13. num. 21. Dn. Hahn. in observ. ad Vvesenb.
tit. de usurpat. & usuc. dicit, quod quidem accuratè loquendo
differat tempus immemoriale seu tempus memoriam hominis
excedens, à centenario, tamen tempus C. annorum plerumque
etiam illo nomine venire, quod communis humanæ vitæ ter-
minus habeantur anni C. Et sub immemorali tempore compre-
hendit etiam centenarium Magnif. Dn. D. Struve Exerc. 43. th. 23.
Tempus enim centum annorum civiliter est infinitum, quia ho-
minis memoriam excedit l. 56. de usufr. l. 23. C. de S S. Eccles. Balb.
de præscript. 2. part. princ. 3. q. 6. Gebhard. de usuc. c. 3. §. 1. n. 4. Manet
igitur verum, quod hoc immemoriale tempus in jure non sit
determinatum.

XXXIV. Quia verò Dd. communiter tempus immemo-
riale & C. annorum conjungunt, ideo & hic conjunctim nonnul-
los eorum enarrabo effectus. Sic tanto tempore præscriptio
currit cum malâ fide, per tantum quippe tempus, possidens de
suâ possessione haud est deiciendus l. 56. de usufr. l. 23. C. de S S. Ec-
cles. Add. Fab. in Cod. lib. 7. tit. 13. def. 2. Mascard. de probat. vol. 3. con-
clus. 1213. n. 3. De jure Canonico quin obtineat idem, non dubita-
tur cap. 1. fin. de præscript. in 6to. Notoria tamen mala fides & im-
probitas manifesta alleganti præscriptionem resistit c. 7. de pri-
vil. in 6to. it. cap. 1. de præscript. in 6to. Add. Didac. Covarruv. in
cap. possessor. part. 2. relect. §. 8. n. 5. de R. J. in 6to. Canisus ad, d. cap.
verb. non igitur male fidei. Sic tanto tēpore currit præscriptio sine
titulo; lapsus enim tanti temporis habetur loco tituli legitimè
constituti Vid. l. 3. §. 4. de aq. quot. l. 1. §. ult. de aq. pluvi. arc. Quod
de jure Canonico in tempore immemorali non sit opus titulo
probat etiam cap. 1. in fin. de præscript. cap. super quibusdam S. præ-
terea de V. S. Exempli loco sint decimæ, quas tanto tempore ac-
quiri posse à Clerico constat ex cap. 1. de præscript. in 6to. junct.
cap. ad aures X. eod. & laicus immunitatem à decimis acquiri
potest tanto tempore, ut docet Vasquius. 2. contr. 89. n. 10. Ca-
nisus ad tit. de decim. cap. 17. n. 14. & seqq. Tantum etiam hoc
tempus operatur, quantum expressâ Imperatoris concessio arg.

Effectus rem-
poris imme-
moralis &
centenarii.

l. 1. §. fin. de aq. plu. l. arc. Exemplum sint Regalia, quae tanto tempore praescribi posse docet Magnif. Dn. D. Richter Comes Palat. Caesar. Jctus & Facultatis juridica Ordinarius Eminentissimus Promotor atque Doctor meus devenerandus r. dec. 21. n. 52. Renne- man de jure rerum th. 12. Gail. 1. observ. 21. num. 15. in fin. Schneidew. ad Tit. J. re usuc. Add. insuper Afflit. decis. 324. Purpurat. conf. 315. num. 2. & conf. 536. n. 8. Pruckman. cap. 5. n. 98. idem obtineret de ju- re Saxon, testatur Heigius p. 1. q. 16. n. 47. Zobel. part. 2. diff. 2. n. 10. Conf. Dn. Carpoz. p. 2. Const. 3. def. 24. & p. 2. Constit. 53. def. 1. n. 13. Sic tanto tempore praescribuntur res testamento alienari prohibita l. 3. §. 3. cum avib. seq. C. com. de legat. & plura alia ad- huc exempla affert Magnif. Dn. D. Struve Exerc. 43. th. 24. Plu- res vero effectus immemorialis temporis qui desiderat, adcat. Dominic. Card. Tusch. Pract. conclus. tom. 8. conclus. 40.

*Momentum
in jure est in
definitum*

Th. XXXV. Potest etiam ad tempus injure indefinitum referri momentum. Sic juris autores accipiunt momentum pro atomo i. e. brevissimo & indivisibili tempore, ut cum id, quod filiusfam. acquirit ne momento quidem in ejus persona consistere dicitur l. 79. de acquir. hered. Accipiunt & momentum etiam pro latiore quodam temporis spatio l. pen. ff. de condi. tritic. ubi mortis tempus, quod est momentarium, latius accipitur. Vid. l. 3. §. 5. de min. Graeci haud male illustrant momen- tum exemplo l. 137. de V. S. Conf. l. 5. de usuc. l. 23. §. 1. de acquir. rer. dom. l. 44. in pr. & §. 1. ff. de acquir. poss. l. pen. de divers. & temp. praescript. l. 134. de V. S. l. 3. in fin. ut in poss. legat. l. 3. §. 1. quod vi aut clam. l. 63. in fin. ad L. Falcid. & ut vult Alciat. momentum ple- rumque sumitur pro brevi tempore, & momento fieri in jure nostro intelligitur, quod nullo actu extraneo interveniente fit. Sic quoque pro brevi tempore sumitur momentanea possessio seu mo- menti beneficium, quod est celeris reformatio (ut dicitur in l. si Co- loni de C. agric. & censu.) & restitutio possessionis per vim, vel alio modo ablatae aut interpellatae, postulaturque ab eo, qui ea est privatus, & quia statim restituenda est spoliato, ideo dicitur momentanea. Potest autem momentanea possessio actio exerceri per quamcunque personam l. 3. C. qui legat. perf. stand. in judic. hab. & notandum, cum de possessione momentanea dicitur

tur causa, etsi appellatio fuerit interposita, tamen latâ sententiâ
fortiri effectum *Lun. C. si de moment. poss. fuer. appell. Add. Perez.*
in C. ad h. tit. Sic momentarii usufructus fit mentio *in L. ult. S. ult. ff.*
de bon. qua. lib. Sic in jure civili nullum certum tempus est præfi-
nitum consuetudini, proinde merito prudenti judicis arbitrio
est committendum *Menoch. de arbitr. jud. quest. lib. 2. cent. 1. cas. 38.*
n. 6. add. l. r. S. fin de jur. delib. De jure verò Saxonico requiruntur
30. anni cum anno & die *Vid. Carpov. p. 2. c. 3. def. 21. num. 5. &*
def. 22.

Th. XXXVI. Tempus legibus definitum est, quod certis *Tempus de-*
horis, diebus, mensibus & annis est circumscriptum. Et est *fnitum.*
Breve, vel Longum.

Th. XXXVII. Breve est omne id, quod est intra decendi- *Breve quid*
um, & vulgò dicitur modicum, & hanc esse communem opi-
nionem testatur *Soc. conf. 32. Cast. conf. 4. circa primum n. 3. lib. 1.*
ubi de communi utriusque juris opinione. Et quod septem anni
dicantur tempus modicum tenet *Alex. conf. 4. num. 5. vers. minus.*
lib. 5. Constat verò tempus hoc horis, diebus, mensibus & annis,
de quibus singulis aliquid erit dicendum.

Th. XXXVIII. Videndum ergò nunc ubi mentio fiat hor- *De Horis*
rarum in jure. Sic Testator potest sibi & filio facere testamentum
diversis horis *l. 16. §. 1. de vulg. & pupill. substit.* majorem diei par-
tem esse horarum septem primarum, non supremarum, dicit *l. 2.*
§. 1. d. de V. S. intellige diei naturalis, qui constat 12. horis, ut
infra parebit. Dicitur primarum, vel quia recentes & integri
manè libentius dant se ad laborem, quàm jam fessi *l. 2. de ann. le-*
gar. vel potius, quia eis Romani litibus negotiisque gerendis
potissimum vacabant. Sic Legis Juliz capite quinto ita cave-
tur: ut viro adulterum in uxore sua deprehensum, quem aut no-
let, aut non liceat occidere, retinere horas diurnas nocturnasq;
continuas non plus quam viginti testandæ ejus rei causâ sine
fraude suâ jure liceat *l. 25. pr. & §. 4. ad L. jul. de adult.* Sic quoq;
si post horam schedula Leuterationis judici offeratur, Leutera-
tio minimè subsistit, ut tradit *Dn. Fibig. p. m. in Process. part. gen.*
§. 19. Et hæc de horis.

Th. XXXIX. Dies porro est vel Naturalis, vel Civilis. *De die Natu-*
rali & *Civ-*
vili.

ralis est duratio temporis lucida ab exoriente sole ad solis occa-
 sum *Vid. Gen. c. i. v. s. 12. 16. & 18.* & est vel antemeridianus, *Bornit-
 tag* & continet tempus matutinum (quod in foro vocatur *Zura
 rechter frisher Tageszeit*) vel postmeridianus *Nachmittag* / Huic op-
 ponitur Nox, *Die Nachtschlaffende Zeit* / & est duratio tempo-
 ris tenebrosa, quâ Sol sub occasu degens cum luce suâ deficit.
 Civilis est tempus, quod fit uno cœli circumactu, quo dies verus
 & nox continetur, *Conf. Gen. i. v. s. 8. 13. 23. 31.* & hic in usu juris
 civilis solius diei nomine venit: licet dici possit, si diei in pacto,
 contractu, negotio vel alio tractatu fiat mentio, ex mente paci-
 scientium seu naturâ, indole & qualitate negotii æstimandum
 esse, an naturalis an civilis intelligatur dies, *facit huc l. 34. de R. J.
 l. 15. §. 4. locat.* Aliâs Accursius & multi alii diem civilem appel-
 lant naturalem, & illum artificialem. More Romanorum dies
 à mediâ nocte incipit, & sequentis noctis mediâ parte finitur, *l.
 8. de fer.* Essent nunc dies dividendi in festos & profestos, it: con-
 tinuos & utiles, sed quia ex *rb. 22. & prac.* hæc possunt desumi,
 hic mitto.

Quarum
 dierum men-
 tio fiat in ju-
 re.

- Th. XL. Videndum nunc breviter quot dierum in jure
 fiat mentio, quique eorum effectus. * Prætor in unum diem vi-
 cena millia passuum annumerari jubet *l. i. si quis caut. conf. §. 16. l.
 de excus. tur. plura Exempla vide apud Cujac. de præscript. & term.
 c. 3.* * Olim ad appellandum bidui ac tridui dilationes erant con-
 cessæ, ita ut non nisi alterâ vel tertiâ die provocare liceret, idque
 ex die sententiæ lateat, *l. 1. §. 5. quand. appell. l. eos §. fin. aut. C. de appell.
 quod mutatum per avth. hodie C. de appell. Nov. 23. c. 1. alia exem-
 pla suppeditat. Nov. 95. c. 1. §. 2. l. 217. §. 1. de V. S. l. 1. C. de erog. mi-
 lit. l. 1. C. de tract. & stat. l. 38. §. 11. de edil. edit. ** Tribus diebus
 præscribitur juri corrigendi erroris ab advocato commissi *l. ult.
 C. de error. advoc. it: potestati legendæ glandis in alienum funda-
 dum prolapsæ l. un. de gland. leg. sic qui recusavit judicem intra
 dies tres debet eligere arbitrum. l. fin. C. de judic. ** Qui equos
 publicos deducunt, acceptis tractatoriis intra quinque dies iter
 perficere debent. *l. un. C. de tract. stat. ** Septem dies qui præcedunt
 quique sequuntur diem Paschæ esse feriatis cõstat *ext. omnes C. de fer.
 aliud exemplum est in l. un. C. de venat. ferar. ** Sic Justinianus

143
in Nov. 15. c. 5. §. 1. *vers. sancimus*. constituit, nemini licentiam esse, aut heredes aut parentes a ut liberos defuncti pro debito molestare ante novem dies. Et si quis intra hoc tempus id fecerit, ea omnia invalida esse decrevit, Nov. 60. c. 1. facit etiam hue Nov. 133. c. 3. * Post decendium non admittitur provocatio l. pen. pr. C. de recept. arbitr. sic decem diebus præscribitur appellationi interponendæ Nov. 23. c. 1. supplicationi, leuterationi, revisioni. Nov. 53. c. 3. §. 1. Nov. 123. c. 21. in pr. similes textus sunt in l. 69. de judic. l. 13. §. 2. de judic. l. 21. §. 1. de constit. pec. l. fin. §. 1. cum antea C. de temp. ap. pel. * Sic in pecuniariis causis testes evocati quindecim dies coguntur permanere in judicio l. pen. C. de test. similis textus est in l. omnes in fin. l. actus C. de fer. * Reus citatus 20. dies habet ad deliberandum, an cedere, contendere, vel judicem recusare velit. N. 53. c. 3. §. 1. N. 96. c. 2. §. 1. sic venia datur susceptori servi fugitivi, si eum intra dies 20. magistratui vel domino reddiderit. l. 1. §. 1. de fugit. vid. adhuc Nov. 120. c. 6. §. 3. l. 1. §. fin. C. ut omnes jud. tam civil. quam milit. l. fin. in pr. C. de procurat. * Sic intra 30. dies contra apochas non solutæ pecuniæ exceptio objici potest, vel ipsa apocha repeti debet, post 30. dies nequit l. 14. §. 2. C. de non num. pec. & servi à Dominis revocandi l. pen. C. qui milit. poss. nec non abolitio accusationis ab accusatore, qui eam expetit, petenda l. 3. C. de abolit. & priore accusatore mortuo aut impedito, accusatio ab alio repetenda intra 30. dies & quidem utiles. l. 3. ult. de accus. l. 10. §. fin. ad SCt. Turpill. sic pupillo remittitur poena commissi, si intra 30. dies vectigal intulerit l. 7. §. 1. de publican. & vectig. intra eosdem à tempore scientiæ petendi sunt ab eo, qui appellat, Apostoli i. e. libelli seu literæ dimissoriae, alias præsumeretur reñciasse suæ appellationi l. 24. C. de appell. Nov. 126. c. 2. §. 3. similia vide in l. pen. C. de custod. reor. Nov. 17. c. 6. §. 14. in fin. de lege Aquil. l. fin. de tut. & curat. dat. l. fin. §. 2. C. de jur. de lib. l. 2. C. de exhib. reis. l. si vindicari. C. de pen. l. 1. §. 1. de lib. agnosc. l. fin. C. de exat. trib. l. 10. C. de erogat. milit. annon. Notandum hic obiter, quod intra triginta dies seu unum mensem electio ab Archi episcopo Moguntino debeat intimari Electoribus per nuntios Aur. Bull. cap. 1. §. præterea Limu. I. P. lib. 2. cap. 3. num. 22. Schuz. de Stat. Rei Rom. Vol. 1. diff. 2. th. 10. lit. d. quod tempus non nisi à die

X.

XV.

XX.

XXX.

De ment.
pus

die notitia, non verò tempore mortis currere incipit *Aur. Bull. cap. 1. §. cum autem 19. Dn. Schütz. cit. loc. Arum. ad Aur. Bull. discurs. tit. 19. Dan. Otto. jur. public. p. 171.* Tempus enim, ne regulariter noceat ignorant, cavetur in l. 8. de his qui not. infam. l. 1. §. 15. quand. appell. Sic etiam post præstitum juramentum Domini Electores in

psam Electionem intra 30. dies vigore *A. B. c. 2. §. 3.* perficere debent, quod si Electionem procrastinare pergant, & eam intra triginta dies à die præstiti sacramenti non peragant, panis & aqua

ipsis porrigitur, quod poenæ loco adjectum est *Vid. Petr. de Andlo lib. 2. de Imp. Rom. cap. 5. Castald. de Imp. quest. §. n. 21. v. 17. & quest. 12. num. 5. Limn. de J. P. lib. 2. cap. 3. num. 54. & 55. Schütz. d. tr. vol. 3. Dissert. th. 14. lit. D.* *Quadragesima dierum fit mentio in l. 6. §. 10. G. de fer. *Datur etiam præscriptio 50. dierum, intra quos excusatio à tutoribus & curatoribus proponenda l. 13. §. 1. de excusat. tut. l. 6. C. eod. conf. l. 1. in pr. C. ut omnes jud. l. 3. C. de assess. Nov. 8. cap. 13. Nov. 95. c. 1. Nov. 118. c. 23. Nov. 61. c. 1. * Intra dies sexaginta

XL.
L.

LX.

ius protimiseos Dominus habet in re Emphyteutica l. f. §. sed ne hac C. de jur. Emphyte. Eodem tempore præscribitur accusatio ni adulterii marito patrive, jure mariti & patris competenti l. 6. C. ad L. jul. de adult. l. 11. §. 6. ff. eod. nec non actio redhibitoria 60. diebus certis casibus perimitur, scil: ob jumentorum venditorum ornamenta detracta, ob non præstitam cautionem de his, quæ edicto ædilium continentur, & si convenerit, ut nisi res placeat, redhibeatur. l. 28. l. 31. §. 22. de ædil. edict. Conf. l. 46. §. 4. de jure fisci l. 7. §. 11. de admin. tut. Nov. 72. c. 6. l. 101. de R. I. l. 5. C. de fer. l. 45. §. 10. de jur. fisci l. 2. C. de sec. nupt. l. 19. C. de legat. l. fin. C. de fidei comm. libert. l. 1. C. de temp. & repar. appell. l. 3. & pen. C. ad L. jul. de adult. l. 12. §. sextus ff. qui & à quib. manum. Nov. 66. c. 1. Nov. 62. c. 3. Nov. 63. in prefat. §. 2. Nov. 95. c. 1. l. fin. §. 2. C. §. 2. de jur. de lib. l. 1. C. de nat. lib. *Centum deniq; diebus juri petendi bonorum possessionem ab agnatis & cognatis præscribitur. l. 2. C. qui admitti ad bon. poss. l. 3. und. cogn. Vid. l. 1. §. si intra 8. de suc. edict. l. 32. §. 1. quand. dies legat. l. 3. §. 8. de min.

C.

De mensibus.

Th. XLI. Ex diebus fiunt menses, quorum duodecim constituunt annum. Computantur verò triginta dies in unum, & hæc computatio est civilis per omnes menses, ut negotiis civilibus ad

ad dies mensium computandis esset accommodatior, æqualis.
Aliter, ut notum, computant Astronomi. Quod tamen indi-
scindè verum non videtur, Mensum enim alii æstimantur ex
diebus 30. ut in l. 40. de reb. cred. Nov. 115. c. 2. l. ult. §. 2. & 11. C. de
jur. delib. l. 38. pr. l. 28. de edil. edict. l. 30. in fin. ff. ad L. jul. de adult.
alii ex diebus 31. ut in l. 2. C. de temp. appell. l. ult. pr. C. eod. dicen-
dum igitur videtur; ubi lex certum numerum dierum in mense
non definit, arbitrio iudicis hoc re linquendum erit, ut habitã
ratione circumstantiarum æstimet, triginta ne dies, an triginta
& unus isti mensi sint tribuendi Vid. Gomez. ad §. 5. l. de act. Phil.
Matth. ad l. 201. de R. I. n. 12. Necesse nunc erit evolvere quot men- *Fit mærio*
sium in jure nostro fiat mentio. *in jure men-*

Th. XLII. * Leges passim faciunt mentionem duorum *sium.*
mensium: Sic servus venditus eã lege, ut manumittatur, non ad- *II.*
dito tempore, ipso jure liber fit intra duos menses l. ult. ff. que
sunt manum. Singulis etiam annis duos menses habet tutor immu-
nes à præstandis usuris pupillaribus l. 7 §. 11. de admin. tut. fide-
jussor etiam sine scripto acceptus iudicio sistendi causã non ten-
netur ultra duos menses, nec enim præsumitur in longius tem-
pus fidejussisse. l. pen. C. de fidejuss. Emphyteuta jus Emphyteuseos
venditurus id testatò denunciare debet Domino Principali, no-
lente Domino emere post duos menses, sed alteri jure vendit.
l. 3. C. de jur. Emph. Conf. l. 45. §. 10. de jur. fisco. l. 46. §. 4. cod. l. 3. de
usur rei judic. l. 1. C. de temp. appell. l. 7. C. de fer. Nov. 66. c. 1. Nov.
82. c. 6. Nov. 83. præfat. §. 2. Nov. 96. Conf. ea quæ dixi de 60 die-
bus. * Trium mensium fit mentio in l. 1. C. de dilat. ubi rescri-
bunt Imperatores, si dilatio petatur testium vel instrumento-
rum ex eadem provinciã exhibendorum causã, non plus quã
tres prorogentur menses à iudice Nov. 69. c. 2. pr. Sic inventario
conficiendo trimestre spatium præstitutum. l. ult. §. 2. C. de jur.
delib. Sic etiam Justiniano placuit, ut lis nunciationis novi ope-
ris intra tres menses finiatur, intra quos denunciatus non potest
ædificare, nec oblatã quidem satisfactione: Sin autem aliquã ex-
causã definiti non possit controversia intra tres menses, ut tunc
is, cui nunciatum est, novum opus perficere possit, debet offerre
cautionem fidejussoriam, se velle omne opus post denuncia-
tionem

tionē exstructum suis sumtibus destruere. *l. un. C. de nov. oper. nunc.* Moribus nostris hoc præscriptum tempus tam exactè non servari docet *Gail. lib. 1. obs. 16. n. 17.* diceens, sufficere si intra illud tempus offerat quis articulos probatorios, nec tamen nunciatum intereà posse ædificare durum esse fatetur ipse *Gail. dist. loc. Conf. l. fin. C. de adif. priv. Nov. 100. c. 2. avtb. quod. locum C. de dot. caut. non num. Nov. 115. c. 2. 119. c. 6. 123. c. 1. §. 2.* Sic intra trimestre spatium convenire tenentur Electores, vel eorum Legati Francofurti à tempore intimationis *A. B. c. 1. §. 18. verb. intra tres*

IV.

menses continuos. * Quatuor mensium. Ita qui ædificium socii absentis restituit, jus sumptuū & usurarum repetendarum habet, & post quatuor menses Domini jus. *l. 52. §. 10. ff. pro soc. l. 4. C. de adif. priv. add. l. 46. in f. de damn. infect.* Jure Justiniano prohibetur quis in sua provincia ultra quatuor menses sine permissu Principis aut Præfecti Prætorio assidere *l. 10. C. de ass. quod moribus hodiernis non obtinet, & dispositum contra t. t. ut nulli patriæ & c. Cam. vid. ord. tit. 1. Et tit. 3. Mynscent. 4. observ. 30. Menoch. lib. 5. præsumt. 12. Rosbach. process. tit. 7. num. 13. Zahn. in ichnograph. munic. c. 26. num. 1. & seqq. Add. die Keyserliche Resoluzion Ordnung und Abschied Herrn Graff Edjarten zu Dsi Friesland re. betreffende sub dat. Prage den 13. Decobr. 1557. art. 2. it. Dsi Frieslândische Concord. artic. 54. ibi: Dasß Ritter Junck Landstände. Quid in Hispaniâ observetur tradit *Bobadilla in Polit. lib. 1. cap. 12. & de Belgio Zypræus in suo judice lib. 1. cap. 36. de Gallia testatur Bugnonius lib. 2. des loix abrogees art. 183.* Cognoscendis quoque & dijudicandis excusationis causis præfixi sunt continui*

V.

menses quatuor *l. 38. de excusat.* Vide insuper *l. 2. §. 3. §. 1. C. de usur. rei jud. l. fin. C. de pend. appell. Nov. 123. c. 5.* * Sic dicitur in *l. fin. C. de privil. Schol.* quod Scholares, quibus comeatus datus intra

VI.

quinque menses civiliter conveniri non possint, * Sex mensium mentio fit in variis legibus. Sic actio redhibitoria durat sex menses utiles à die venditionis vel promissionis *l. 19. §. fin. & l. 55. de adif. edict.* casus exceptos vid. supra de duobus mensibus. Per idem spatium durat æstimatoria *l. 28. eod. vindicatio tributaria in prædiorum à peræquatore assignatorum l. ult. C. de cens. & censit. l. 11. C. de omn. agr. desert.* Idem temporis spatium præstituitur

143
tuitur electioni Episcopi; nam si intra hoc tempus non eligatur
ab iis, ad quos electio pertinet, jus eligendi devolvitur ad ordina-
torem Nov. 123. c. 1. in fin. Plura exempla supeditat l. 1. §. 10. ad Sct.
Turpill. l. 15. de admin. tut. l. 1. §. 2. C. ut omnes judic. Nov. 59. c. 2. l. 17.
in pr. de excus. tut. Nov. 131. c. 12. l. 1. C. de dilat. l. sancimus 26. G. de
fideiuss. l. fin. C. de jur. fisc. l. 5. S. imperator. 6. ut in poss. legat. l. certa
C. cod. Nov. 101. c. 2. l. pen. §. fin. C. de inoff. test. l. 13. ff. de manum. vind.
l. 10. C. de ann. & trib. l. 5. de operibus; publicis. * De mensibus VII. IX. X.

adhuc restantibus plura essent dicenda, sed brevitatis causa de
partu legitimo hic quaedam subjiciam, ad explicationem horum
mensium facientia. Septimo mense nasci perfectum partum
jam receptum est, propter auctoritatem doctissimi Viri Hippo-
cratis, & ideo credendum est, eum, qui ex justis nuptiis septimo
mense natus est, justum filium esse l. 12. de stat. hom. & Ulpianus
asserit, sufficere, si attigisset saltim septimum mensem partus,
asseritque exegisset in utero 182. l. 3. §. 12. de suis & legit. hered. Et li-
cet de hoc septimestri partu maxima olim fuerit controversia,
tamen eam terminasse Hippocratem libr. de septim. part. asserit
Dn. D. Hahn. in observ. ad Vvesenb. de stat. hom. n. 3. verb. postquã
nati. Singuli verò menses more Græcorum & Cameræ Impe-
rialis consuetudine rest. Sibm. in Nucl. instit. 30 diebus terminan-
tur Vid. Rauehb. p. 2. q. 24. Dn. Hahn. d. loc. Menoch. 2. arbitr. jud. q.
cent. 1. cas. 50. n. 19. & cas. 98. n. 35, Et licet partum septimestrem
legitimum esse neget Paul. Zachias quæst. Medic. Legal. t. 2. q. 2. n.
7. attamen quia hæc pendent ex principiis juris extrinsecis, meri-
tò etiam præferenda est sententia communis: quæ etiam quoti-
die observatur in praxi, ut tradit Magnif. Dn. D. Richter decis. 89.
num. 23. qui etiam alleg. dec. n. 3. & seqq. præjudiciis adductis o-
stendit, partum septimestrem etiam pro legitimo haberi, eri-
amsi natus sit à matre, quæ ad secunda vota transit. Ita quo-
que pronunciasse Facultatem Helmstadiensem d. 27. April. 1637.
refert Dn. Hahn. d. loc. & cum his facit Magnif. Dn. D. Struve
Exerc. 3. th. 4. Sufficiat igitur legum decisio & illarum in foro ob-
servantia. Et licet non ignorem multa adferri in contrarium,
tamen non necesse est ea resolvere, ob ante dictam rationem.

Quid verò dicendum de octimestri? Hunc frustra clamitat *Cujac. ad Paul. recept. sent. lib. 4. tit. 9.* non legitimum, quod vitalis non sit, & cum eo fecit *Caranza de part. cap. 11. num. 6. & seqq.* Verùm non sequitur: Hic partus non est vitalis E. non est legitimus, ut non sequitur: Hic partus est vitalis E. est legitimus, ut patet ex partu circa finem undecimi mensis nato. Et si Plinio Secundo credimus, omninò erit vitalis, ut refert *Sithm. d. loc. Add. Dn. Hahn. d. loc. qui Caranzam refutat.* Et quod talis habeatur pro legitimo docet *Magnif. Dn. D. Struve d. loc. & ab eo allegatus Dn. Carpz. p. 4. Constit. 27. def. 14. Dn. Hahn. d. loc.* Nonno autem & decimo mense, ut plerique nascuntur, ita communi omnium Philosophorum & Ictorum calculo legitimi sunt. *Barth. in l. 29. de lib. & posth. l. 3. §. pen. de suis & legit. hered. Dn. Hahn. d. loc. Add. Mysing. cent. 6. obs. 40. n. 11.* Partum initio undecimi mensis natum esse legitimum asserit, *sepè cit. Magnif. Dn. D. Struve d. loc. arg. Nov. 39. c. 2.* Quam sententiam ulterius probat *Dn. Hahn. alleg. loc. & ita observatum esse VVittebergæ recenset Joach. Beuß. tract. de matrim. c. 36. part. 1.* Pro non legitimis igitur in dubiè Jctis sunt, qui 2. 3. 4. 5. 6. it fin. 11. 12. 13. & 14. mensibus prodierunt *Vide sis Menoch. arbitr. judic. quest. 89. n. 40. Arum. lib. 2. decis. & sent. decis. 14. tit. de pariend. temp. Jd. Ex. 1. ad Inst. th. 29. Magnif. Dn. D. Richter Dec. n. ult. Dn. Hahn. d. loc. Rauchb. d. loc.* Decem mensium etiam fit mentio in *Nov. 124. c. 2.*

*De annis ad
tempus mo-
dicum peri-
mentibus.*

Th. XLIII. Sequuntur nunc anni. Annus Astrologis est tempus, quo Sol à verni æquinoctii puncto egressus moru proprio ab occasu versus ortum totum peragrat Zodiacum 365. diebus 5. horis 49. min. 16. sec. ab solvendum. Annum conitare æstate & hyeme dicit *l. 1. §. 32. de ag. quot.* Annus est vel continuus vel utilis. Continuus qui constat ex diebus 365. continuis; facit *hucl. 51. §. 2. ad L. Aquil.* Utilis, qui constat diebus utilibus 365. Dies verò utiles sunt, quibus experiundi juris potestas est. *Vid. supra th. 22. 28. & seqq.* Annus supputatur dupliciter: Naturaliter vel civiliter. Naturaliter à momento in momentum, & debet hic etiam ultimum momentum esse completum. Civiliter, quotiens non à momento in momentum, sed à die in diem supputa-

143
putatur, ubi dies cæptus habetur pro completo. Quando verò naturaliter, quando civiliter annus sit numerandus, merito quis quærit. *Glossa ad l. 3. §. 5. de min. & cum Dd. vulgo Bach. in comm. ad pr. f. de curat. & Dn. Vinn. in comm. ad inst. eod. loc. dicunt*; Diem cæptum haberi pro completo quoties id alicui utile est, aut favorabile; contra ubi favorabile est non numero dierum, sed momentis temporum annum dividi, diem ceptum pro completo non haberi. Temporis naturaliter supputati exemplū præbet *l. 3. §. 5. de min.* cùm enim favorabile sit, cum, qui ad huc ejus ætatis est, ut sua negotia tueri non possit, sub alterius curâ esse & potestate, ideò ut eò diutiùs competat minori decepto restitutionis in integrum auxilium, oportet esse completum 25. ætatis annum, usque ad ultimum ultimi diei momentum. Commodè hic quæri posset: An minori 25. annis Doctori juris, si cæptus sit, concedenda in integrum restitutio? sed hanc decidere quæstionem hic non lubet, verùm brevitatís causâ remitto *B. L. ad Vinn. in quæst. jur. select. lib. 1. c. 13.* Talis supputatio habetur in præscriptione temporalium actionum *l. 6. de O. & A.* hæ enim ob negligentiam actorum inductæ sunt, atque adeo non, nisi novissimus dies sit completus, obligatio finitur. In excusatione itidem à tutelâ excessisse omnino oportet septuagesimum ætatis annum, qui immunitatem ex eo capite præterdit *l. 2. pr. ff. de excus. l. unic. C. qui etat. §. Item major. instit. de excus. l. 3. ff. de jur. immun. & ita supremam Frisæ Curiam* judicâsse refert *Sand. decis. 9. defn. 5. part. 2. Conf. Nov. 74 & 100. l. 1. C. de Carb. Edict. l. ult. C. quand. tut. defn. pr. f. de curat.* Temporis civiliter supputati Exempla sunt in testamenti factione *l. 5. qui testam. fac. poss.* quia enim eorum causa est favorabilis, ideò constituitur ibi, quod minor testandi habeat facultatem, licet quadrante m ultimi diei in anno 14. salum attigerit. Sic in usucapione favore b. fidei possessoris totus dies computatur non à momento in momentum *l. 6. de usuc. & usurp. idem obtinet in L. Julia & Papiæ, eum quæritur quis sit aniculus l. 134. de V. & Sic cùm favorabilis esset licentia manumittendi, ideo adveniente saltem quamvis non exacto ultimo ejusdem anni die manumittebatur *l. 1. de manum. Plurimi referunt huc etiam l. 74. §. Fabius l. ff. ad Sct. Trebell. Sed quid dicendum de l. 49. de legat. 1?**

ubi dicitur : Si cui legetur, cum quatuordecim annorum erit, certo jure utimur, ut tuac sit quatuordecim annorum cum impleverit, & ita Imperatorem decrevisse Marcellus rescripsit. Quæritur. An Legatum statim atque ingressus est annum XIV. ei debeatur, vel attingit supremum diem anni XIV. Utrumque negatur, nec enim dies cæptus, nec annus inchoatus habetur pro completo. Tempus hic supputatur naturaliter non civiliter, ut monet Gothofred. in not. ad h. l. Conf. l. 48. de cond. & demonstr. l. 5. C. quand. dies legat. ced. nec obstat. d. l. 4. §. 1. ad Sc. Trebell. Vid. Robert. 3. Lanimadu. 26. Busius in l. si Titio. quand. dies legati Cujac. in l. 5. qui testam. fac. poss. Bronchorst. 3. antinom. 57. Tuld. in d. l. C. quand. dies legat. n. 10. Pacius g. antinom. 83. Duar. in d. l. 49. de legat. 1. Hot. tom. 1. amic. respons. 25. Donell. 5. comm. 19.

Quot annorum ad breve tempus pertinentium fiat mentio in jure.

Th. XLIV. Nunc etiam evolvendi sunt anni, quorum injure sit mentio, quique ad tempus modicum pertinent, considerandique ex parte eorum effectus. * Sic hodie plerisque in locis jus protimiseos seu retractus. Naderkauff & Oerchrigkeit germ. est annuum, per c. Constitutus ibi & intra annum & diem à tempore contractus Innerhalb Jahr und Tag! (hæc formula Saxonibus est usitata quâ tamen plures dies ultra annum nimirum sex septimanæ cum tribus diebus denotantur Land Recht. lib. 1. art. 28. ibique Glossa) c. 7. X. de in integr. restit. 2. Feud. 26. §. Titius. Gail. 2. obs. 19. num. 10. & seqq. Myns. 3. obs. 51. num. 3. Reinking. de retract. Consanguin. qu. 1. n. 8. Incipit autem tempus illud curre statim à contractâ venditione ante traditionem rei Hartm. Pistor. part. 2. q. 12. n. 2. modò alter sciat. Idem tempus præstitutum est juri revocandi feudum ab agnato alienatum. p. d. c. 26. §. 5. 2. Feud. 9. §. ult. Add. Magnif. Dn. D. Richter decis. 76. n. 144. & 47. Magnif. Dn. D. Struve Synt. agm. jur. Feud. cap. 13. apb. 21. n. 3. De jure Saxonico hodierno obtinere idem patet ex Berlich. part. 2. conclus. 63. n. 4. Dn. Carpz. part. 2. const. 50. def. 2. Tale ipatium quoque præstitutum est petitioni renovationis Feudalis. 2. Feud. 24. pr. 2. Feud. 40. pr. 2. Feud. 52. §. ult. 2. Feud. 55. §. præterea; Notandum, quod quando in jure Feudali requiritur annus & dies, per diem non unus intelligatur, sed plerumque mensis. fac. huc supra dicta. Add. Finckelth. disput. 7. contro. 6. lit. C. Reusn. coll. jur. Feud. Disp.

143
Disp. 4. th. 19. Magnif. Dn. D. Struv. d. tr. c. 10. aph. 7. n. 1. §. 1. Sic
annuum tempus sufficit ad præscribendas res expeditorias Germ.
dass Heergewette Heir. part. 1. qu. 16. num. 35. ii. Morgenga
ba. Magnif. Dn. D. Richter part. 1. decis. 21. n. 56. ut etiam Gera
da Gold. de Gerada p. 4. num. 12. in f. Tempus verò hoc post 30.
demum dies, & si licerint, currere incipit Dn. Carpz. part. 2. cap. 3.
def. 13. VVesenbec. conf. 79. in fin. Per annum durant actiones po
pularès v. c. actio albi corrupti, quam Prætor induxit adversus
eum, qui ex albo ejus corruptit aliquid, est igitur ex delicto. Ho
die est saltim utilis, & datur contra eum, qui edicta magistratum
in contemptu eorum tollit l. 9. de jdiict. popularis est per l. 7. de j
diict. & arg. l. 1. de pop. act. Conf. Magnif. Dn. D. Struv. Ex. 4. th. 81.
it. popularis est actio de dejecto vel effuso. Res verò quæ dam
num accepit est vel æstimabilis, vel in æstimabilis. Priori ca
su est perpetua, & datur ei, cujus rei damnum est illatum ejusq;
heredi l. 5. §. 5. de his qui dejec. junct. l. 35. de O. & A. & §. 1. f. de
perpet. & temp. act. posteriori casu iterum distinguendum. Aut
liber homo periit aut saltim læsus est, illic est pœnalis tantum &
popularis dd. II. ideoque heredibus non ut heredibus, sed ut
aliis de populo eà licet ex periri, in quâ tamen movendâ extra
neis præferuntur, qui agnatione vel affinitate defunctum con
tingebant. d. l. 5. §. 5. hîc si scil. homini libero nocitum sit ipsi age
re volenti perpetua est, alii de populo annua d. l. 5. §. 5. Conf. Dn.
Franz. in comm. ad Pand. b. t. n. 3. & seqq. Similis est actio de
posito vel suspensio, à quibus periculum transcurrentibus imminet;
cùm enim hic omnium interfit, popularis est; expedit enim
publicas vias esse securas, & ab omni periculo liberar. d. §. fin. Add.
VVesenb. in Parat. ff. de his qui effud. n. 8. & 9. Sic etiam actio, quæ
proditæ est adversus heredem, si omiſsa quæſtione familiæ here
ditatem adiit, Popularis & annalis est l. 25. §. 2. de Scit. Silan.
Add. Magnif. Dn. D. Struv. Exerc. 34. th. 49. Moribus ho
diernis hoc ad Magistratum pertinet Add. Dn. Hahn.
ad VVesenb. b. t. Talis etiam est actio ex interdicto, ne quid in lo
co sacro fiat l. si quis. C. de Episc. & Cleric. publici enim interest,
publica loca facta tecta que conservari l. 2. §. 1. nequid in loc. publ.
interdictum de locis & itineribus publicis l. 1. de loc. & itin. publ.
interdictum ne vis fiat utenti viâ publicâ l. 42. in pr. de procur.
In-

Interdictum de viâ publicâ reficiendâ l. 1. §. ult. de viâ publ. & de itin. publ. interdictum ne quid in loco publico fiat quo pejus navigetur Vid. r. t. de flum. & c. & est populare arg. l. 1. de loc. & itin. publ. interdictum nequid fiat in flumine publico l. un. §. hoc. h. t. interdictum ne vis fiat navigantib9 in flumine publico arg. l. 42. in pr. de procur. interdictum de ripâ muniendâ. l. un. h. t. interdictum nequid in cloacam publicam & c. l. 1. §. pen. & ult. h. t. Actio de sepulchro violato, l. 3. in pr. & §. ult. h. t. Actio de termino moto l. ult. in pr. h. t. interdictum verò nequid in loco publico fiat est perpetuum l. 3. §. 34. & 44. h. t. An igitur hoc sit populare, ut & actio in factum de collusione detegenda. 2. pr. & §. 4. de collus. deteg. it. interdictum de libero exhibendo arg. l. 5. §. 9. & fin. de lib. exhib. Vide sis Gorbhofred. in not. ad l. ult. de pop. act. lit. e Moribus hodiernis actiones populares exolevisse testatur post. Bugnon. de LL. abrog. l. 1. Sat. 13. Rebuff. ad constit. rag. proem. gloss. 5. n. 92. Grænev. Dn. VVissnb. Disp. ad Pand. part. 2. Disp. 47. tb. 15. Essent nunc recensendæ actiones prætorix, quarum pleræque anno præscribuntur pr. J. de perpet. & temp. act. præscriptim poenales l. 37. de V. O. & l. un. C. de ann. exc. imò quædã actiones poenales civiles, ut est actio ex L. Julia repet. l. 2. ad L. Jul. repet. l. 2. C. eod. Sed quia hoc pacto discursus noster nimis prolixus foret, ided saltem annectam LL. quibus mentio fit tum actionum annalium tum annui spatii. Vide sis Nov. 100. c. 2. Nov. 123. cap. 18. l. 1. §. 16. de succ. edict. l. 1. quæ in fraud. cred. l. 6. §. fin. l. 10. pr. eod. l. filii in fin. ad Sct. Tertyll. l. 5. C. de cens. & cens. l. 38. de rest. mil. l. 2. ad L. Aquill. fin. C. de dot. caut. l. 5. C. de cens. & cens. l. 10. C. de legit. hered. l. 2. §. si mater ad Tertyll. l. 6. ad L. Jul. pecul. l. 1. & 2. de requi. vel ablat. damn. l. pen. & ult. C. qui mil. non poss. l. 7. de mun. & hon. l. 6. C. de naufrag. Nov. 1. 2. l. 9. §. 1. quod fals. tut. aut. gesti. l. un. §. 6. de font. l. 1. §. 9. de riv. l. 1. §. 31. & 33. de aq. quot. l. 3. de it. & act. priv. 15. §. 3. & 4. quod vi aut clam. l. 1. §. 8. ne vis fiat ei. l. 17. §. 3. de damn. infect. l. 1. pr. & §. 39. de vi & vi arm. & l. 1. pr. junct. l. 3. §. 12. eod. l. 4. de interdict. l. 1. §. 1. ex quibus caus. maj. l. 18. C. de postlim. rev. l. 1. §. 12. de succ. edict. §. 4. J. de bon. poss. l. 1. l. 10. pr. quæ in fraud. cred. l. ult. C. eod. l. 4. C. qui admitt. ad bon. poss. l. fin. C. de Edict. Adrian. toll. l. 1. §. 2. ut possid. l. 19. §. fin. l. 2. C. de estim. act. l. 5. C. de injur. l. 24. de in jus voc. l. 1. de calump.

ca. l. 6. de alien. judic. mut. caus. fact. l. un. §. 4. si quis jus dic.
non obtemp. l. 1. pr. l. 9. §. 5. de publ. & vectig. l. 5. §. ult. ne quis eum
& c. l. 1. §. ult. de eo per quem fact. l. fin. de edend. l. 1. pr. si quis test. lib.
ess. l. 1. de incend. ruin. naufr. l. 1. §. 1. quod met. caus. * Biennio ex-
cluditur actio de dolo l. ult. C. de dot. Idē servari in foro Saxonico
testatur, Dn. Carpzov. part. 2. Const. 3. defn. 4. n. 5. Instantia in causis
criminalibus l. fin. C. de dol. pr. l. de lit. oblig. l. 13. C. de jud. Excep-
tio non numeratæ pecuniæ l. 14. C. de non num. pec. An verò post
biennium hæc exceptio instar alius non privilegiatæ possit oppo-
ni. querunt Dd. & ita in praxi observari docet Magnif. Dn. D.
Richter. dec. 21. num. 9. Contrarium tamen de jure verius esse do-
cet Nob. Dn. Præs. in not. ad Suth. diff. 14. th. ult. & cum eo facit
Dn. Vinn. 1. q. sel. 41. & ad l. h. num. 7. Fach. 7. contr. 81. Dissentiunt
Dd. communiter Perez. h. t. n. 14. Dn. Carpzov. 2. respons. 19. Scot. a.
d. 29. th. 25. Suth. d. diff. th. ult. & alii plures. Plura Exempla
in l. 17. §. fin. de manum. test. l. 54. §. 1. & l. 56. locat. l. fin. C. ut intra
cert. temp. quæst. crim. term. l. si mulier. perfectæ C. ad Vellej. l. 2. C.
de sponsal. l. fin. C. de jur. dom. impetr. l. 7. §. 8. l. 13. de legation. l. 3. C.
cod. l. 2. C. de mun. & bon. non cont. Nov. 134. l. 1. C. de sent. præf. l.
7. C. de omn. agr. defert. l. fin. C. de bon. aut. jud. possid. l. 2. C. de term.
mor. * Triennio excluditur instantiâ in causis criminalibus l. 13.
C. de judic. Myns. 2. obs. 48. Actio perpetua sive in rem, sive, in per-
sonam, si de re mobili sit actio in rem arg. pr. J. de usuc. sic trien-
nio præscribuntur hodiè omnes res mobiles pr. l. de usuc. l. un. C. de
usuc. transf. quod etiam in Ecclesiarum rebus obtinere scribit.
Gebb. de usuc. c. 2. §. 3. n. 3. & hoc de jure Canonico obtinere, ut
facil. præscriptio triennii in rebus mobilibus Ecclesiæ sufficiat, re-
ctè statuitur, quia hæc in re jus civile non expressè mutatum; facit
etiam huc avth. quas actiones C. de S. S. Eccles. verb. usucapione
triennii, relata quoque in c. 16. q. 3. XVI. Canis. in c. 5. h. Zes. ad
decret. h. n. 5. Dn. Carpz. p. 2. c. 5. d. 6. De jure Saxonico solum re-
quiri annum & diem ad præscribendas res mobiles testatur.
Dn. Carpzov. part. 2. const. 3. defn. 9. & const. 5. def. 6. de triennio
vide sis insuper l. ult. C. de repud. vel abst. hered. l. 1. C. de sent. adv.
fisc. l. 2. de jur. Emphyt. l. 2. C. de servitutibus & aquâ l. 1. C. de fidei
commissis l. 4. Cod. de vectigalibus & commiss. l. 9. §. 1. de rit. nupt.
l. pen. C. de patr. potest. l. 4. de incend. ruin. l. pen. C. de apoch. publ.

E

* Qua-

II.

III.

IV. *Quadriennio præscribitur restitutioni in integrum l. fin. C. de temp. in integr. restit. excepta causâ doli d. l. fin. Sic quadrienni præscriptio datur fisco & adversus fiscum l. 2. C. de quadr. præscr. l. 1. C. eod. l. 1. §. Divus de jur. fise. l. intra de div. temp. præscript. Conf. l. fin. C. de repud. hered. l. fin. C. de bon. autor. jud. possid. l. 2. C. de com meat. l. uxor 6. de repud. *De quinquennio vid. l. pen. §. 2. C. de inoff. test. l. 1. §. 10. ad S. C. Turpill. l. 11. §. 4. ad L. jul. de adult. l. 2. C. in quibus caus. in integr. restit. non est necess. l. fin. C. de possim. & redempt. l. 7. ad L. J. pecul. l. 13. de SCro. Silan. Rubr. ne de stat. de funct. l. consensu §. hac nisi C. de repud. Nov. 22. l. 13. de SCro. Silanian l. pen. C. de præpos. sacr. cubic. l. 1. C. de Contra. jud. l. 2. §. 1. ad L. Cornel. de sic. l. nemo. C. de Episcop. aud. Nov. 112. l. 2. C. de veclig. & comm. l. 2. C. de apos. Nov. 131. l. 1. §. quod dictum de separ. Nov. 100. l. fin. C. si maj. fact. alien. rat. §. fin. J. de usuc. l. fin. C. si ad- vers. fise. l. neque C. de restit. milit. l. 2. C. de mun. & bon. non cont. l. fin. C. de advoc. divers. judic. Nov. 22. l. 33. §. fin. de re milit. Add. Dn. Hahn in obs. ad VVesemb. de div. temp. præscript. *Septennium qui nondum implevit dicitur adhuc infans. l. 3. Cod. qui admitt. l. si infanti C. de jur. delib. l. 1. de admin. tut. l. 14. de spons. *Octo annorum fit mentio in Nov. 123.

V.

VII.

VIII.

Tempus longum quid.

Quot annorum ad longum tempus pertinentium fiat mentio.

X.

Th. XLIV. Sequitur nunc Tempus Longum, & dici potest omne illud quod non est intra decennium. Alias per tempus absolute dictum Longum intelligi vult *Connan. in comm. cap. 10. n. 4.* Impresensiarum placet sub tempore longo comprehendere longissimum & centenarium.

Th. XLV. *Decennium s. longum tempus varios habet effectus. Ita studiosum non nisi per decennium uno loco commorando & sedem ibi constituendo incolam fieri dicit l. 2. C. de incol. Sic res immobiles decennio inter presentes usucapiuntur; presentes vero hodiè dicuntur, qui sub eadem sunt præfecturâ, vel qui eundem judicem habent *Vid. Obrecht. disp. de usuc. 26. th. 270. & seqq.* qui olim presentes dicti sint *Vid. l. un. C. de usuc. transform.* It. servitutes *Vid. Dn. Hahn. ad tit. de servit. n. 5. verb. ut illud effugium & verb. ut igitur. Vid. Dn. Carpov. part. 2. const. 4. def. 14. & 15. it. annai reditus jährliche Zinse oder Früchte. Vid. Mag. Dn. D. Struve Exerc. 43. th. 16.* it opera seu servitia

vicia Rusticorum Die Dienst und Frohnen/welche die Leu-
the zu dem Herrn und Ritter Gütern leisten müssen. Conf.
l. pen. C. de serv. & aqua l. fin. C. si maj fact. alienat. mt. Nov. 100. Nov.
119. l. sancimus C. de testam. l. fin. de abig l. 23. de pæn. l. 1. de mund. l. 13.
de divers. temp. præscript. Nov. 117. * Sic fæminæ post duodecim an-
nos completos viripotentes esse creduntur, masculi post deci-
mum quartum annum puberres censentur. §. 1. J. quibus mod.
tur fin. Conf. l. 3. C. quand. tut. vel cur. esse desin. l. 5. qui testam. fac.
poss. l. 2. de vulg. & pup. substit. * De anno XV. XVI. XVII. XIX. XV. XVI.
Vid. l. 2. C. de op. publ. Nov. 123. l. si quis argentum §. fin. a. C. de don. l. XVII. XIX.
2. in pr. de vac. mun. §. 7. Inst. qui & ex quibus caus. manum. * Vicen-
nali præscriptione tollitur incestus l. 39. §. 5. ad L. Jul. it. actio-
nes criminales vicennio extinguuntur l. 12. ad L. Cornel. de fals. l. 2.
§. 1. l. 3. de requ. vel abs. damm. nisi specialiter aliud tempus sit con-
stitutum, quod & in foro Saxonico obtinere docet Magnif. Dn. Car-
pov. part. 3. qu. 141. n. 61. 67. & 68. Add. Magnif. Dn. D. Richter.
part. 1. decis. 21. n. 43. qui longius tempus observari moribus ho-
diernis in gravissimis criminibus dicit. Conf. l. 1. de serv. export.
§. pen. inst. de jur. person. l. 41. de recept. qui arbit. recep. l. querela
C. ad L. Cornel. de fals. l. 1. C. de excus. veter. l. 3. de iis qui non impl.
stip. fac. sol. l. 1. C. de profess. l. 2. C. de long. temp. præscript. quæ pro lib.
oppon. l. 28. & l. 3. §. lege. de testibus. * Minores 25. annis curatorum
auxilio reguntur, nec antè rei suæ administratio eis committi de-
bebit, quamvis benè rem suam gerant. l. 1. de min. Conf. Rubric. ex
quibus caus. maj. l. 7. de jur. & fact. ignor. l. 2. C. eod. l. 15. §. lex ad
L. Jul. de adult. l. 11. de de cur. l. 8. de mun. l. 2. C. qui Profess. se excus.
l. fin. de legir. tut. Nov. 123. * Dicitur hæc præscriptio longissimi Tē-
poris. Tali Tempore civiles actiones præscriptione elidun-
tur l. sicut. l. 4. C. de præscript. 30. ann. nisi brevioribus spaciis
specialiter sint circumscriptæ: ut actio doli l. fin. C. de dol. mal. in-
juriarum l. si non convicii C. de in jur. ut & adulterii. Tanto tempore
usucapiuntur res privatæ quælibet sine justo titulo, bonâ tamen
fide possessæ l. pen. C. de præscript. 30. ann. it. Res tanquàm feudum,
si ejy nomine quâvis non investitus quis servitia Domino præsti-
terit 2. Feud. 26. §. si quis triginta. Add. Gail. 2. observ. 160. Myns. 4.
E 2
obj.

XII.
XIV.

XX.

XXV.

XXX.

observ. 29. conf. 2. Feud. 33. Add. Magnif. Dn. D. Struve Synt. agm.
jur. Feud. cap. 8. apb. 12. De triginta annorum præscriptione Vide
Dn. Hahn. in observ. ad Vvesenb. tit. de usurp. & usuc. Conf. Nov.
120. l. pen. C. in quib. caus. cess. long. temp. l. hereditatis C. de perit.
bered. l. licet C. de jur. delib. l. fin. C. fin. reg. l. 1. S. ad hæc C. de annal.
except. * Præscribuntur quadraginta annis bona Ecclesiastica.
c. ad aures 6. de præscript. Notandum verò hîc est, quod Ju-
stinianus olim tum Ecclesiis Orientalibus per l. 23. C.
de SS. Eccles. tum Occidentalibus per Nov. 9. centum
annorum spatium concesserit, ut non prius currat præscriptio
contra res earum immobiles. Qui tamen Justinianus postea
sententiam mutavit propter omissionem probationum, qua ut
plurimum tanto tempori contingit Nov. III. 131. quadragenaria
substitutâ. Quærunt verò hîc Dd. An Ecclesia Romana sit ex-
cepta? Affirmandum hoc videtur propter avth. quas actiones C. de
SS. Eccles. it. per d. Nov. 9. Nam d. Nov. 9. non esse correctam
per Nov. III. c. 1. & Nov. 131. c. 6. affirmat Dn. Hahn. in observ. at. ad
Vvesenb. Contrarium vero tenent alii, & avth. illam valde dubie
faciunt avdevelias, cum exceptio ejus in fontibus non appareat
Vid. Cujac. de div. & temp. præscript. Giphan. ad d. avth. Pnellus
ad avth. nisi tricennalis n. 57. C. de bon. mat. Dn. Wissenb. in fillog. err.
Irner. ab apb. 1. ad. 6. Dicendum igitur videtur, quod nec Ecclesia
Romana sit excepta per alleg. Nov. III. cap. 1. quod & Gregorius
probavit non exceptâ Romanâ Ecclesiâ c. 2. c. XVI. q. 4. Recentior
res verò Pontifices Johannes IX. c. fin. c. XVI. q. 3. & Innocentius
c. 13. c. 14. c. 17. in fin. h. t. servari voluerunt Justiniani Constitutio-
nes. Et sanè Ecloga Basilicorum lib. 2. tit. 3. in Scholio tribuunt Ec-
clesiæ Romanæ disertim adhuc centenariam præscriptionem,
quod procul dubio non fecissent, si post Justinianum hæc præ-
scriptio non revivisset, vel potius si Ecclesia Romana Novellam
III. c. 1. ad se pertinere unquam putasset. Irnerius igitur in d. avth.
addidit, quid suo tempore obtinuerit in Ecclesiâ Romanâ secu-
tus canonicam definitionem. Add. Magnif. Dn. D. Struve Exerc.
43. ch. 19. Plura exempla quadragenariæ præscriptionis vide apud
Dn. Hahn. d. loc. Conf. l. 3. 4. C. de bon. vac. l. fin. C. de fund. patrim. ru-
bric. & t. t. C. ne rei Dominic. l. cum novissimi C. de præscript. 30. vel
40. ann. l. si cohortalis C. de cohort. l. Justas C. de jur. fisc. l. fin. C. de
fund.

fund. rei privata. * Actioni quā repeti potest id, quod alius per lu-
 sum alex accepit L. annis praescribitur. l. i. vers. commodis igitur. C.
 de alcat. Conf. l. 13. C. de Decur. l. 3. C. qui Prof. se excus. l. 35. de o-
 peris libert. l. si major. C. de legir. hered. * Justinianus in l. 27. C. de
 nupt. etiā sexagenariis nuptias contrahere permittit, quod & ho-
 die observatur. conf. l. fin. C. de long. temp. praescript. * Sic septua-
 genarius se excusare potest ab officio l. 3. C. qui etat. se excus. Add.
 l. 3. §. quamvis & §. cum de mun. & hon. l. si ultra C. de Decurion. l. 3.
 de jur. immunit. * De Centum annis vid. l. 56. de usufr. l. fin. C. de
 SS. Eccles. Vide sis insuper Cujac. de praeser. & term.

L.
 LX.
 LXX.
 C.

Th. XLVI. Essent adhuc quaedam notanda de praescriptio-
 nibus juris Saxonici, sed brevitatis causā remitto B. L. ad Magnif.
 Dn. D. Struven Exerc. 47. tit. 25. Illud adhuc Coronidis loco addo,
 quod diversa sit supputatio anni de jure Civili & Saxonico. Jus
 civile enim solūm dies 365. requirit ad annum; jure verō Saxoni-
 co in materiā praescriptionum it. terminorum judicialium ali-
 quid adjicitur ultra numerum dierum anni vel septimanā com-
 pletum, ita ut in mobilibus usufruendi, praeter dies anni con-
 ductos, adjiciantur adhuc XLV. quod tempus vocant **Jahr und
 Tag** b. e. ein Jahr sechs Wochen und drey Tage Land R.
 art. 38. lib. 1. differ. lib. 2. part. 2. diff. 3. Sic in designando termino ju-
 diciali vel etiam Citatione peremptoria **Eine Sächsishe Ge-
 richts Frist** designantur **6. Wochen 3. Tage** Sic in immobi-
 libus usufruendi annis 30. completis adjiciuntur annus & dies
 30. **Jahr, Jahr und Tag** & hoc confirmat D. Augustus Elector.
 cons. 6. p. 2. ita ut sit **Ein und dreißig Jahr, sechs Wochen
 und drey Tage.**

Th. XLVII. Multa adhuc possent de Tempore hic addi,
 nisi discussus praeter opinionem & animi propositum jam
 excrevisset. Et tantum est quod volui pro ingenii mei tenuitate
 nudi exercitii publici Academici gratiā proponere, in quo si
 unum atque alterum minus ad palatum Domini Lectoris erit,
 veniam mea tennit i & hallucinanti ex communi imperfecti-
 tudinis labedabit; Nec enim sub Sole quicquam perfectū est
 & absolutissimo naturae privilegio communi-

DEO SIT LAUS HONOR ET GLORIA.

Ethemidos libris benè qui de Tempore scribit,
Næ Studiis tempus collocat ille benè!

*Præstantiff. Dn. Respondenti de Tempore
Disputaturo. ita ex Tempore gratul.*

Christoph. Philipp. Richter, D. Com.
P. C. Collegii Juridici Ordinarius &
h. t. Decanus.

Tempus fert flores, fert candida lilia tempus:
Tempus & opto ferat, premia amœna Tibi.

*Præstantissimo Dn. Buchio amico
Suo percuro de Tempore dispu-
tanti gratulatur*

Georgius Adamus Struve, D.

**AD PEREXIMIUM, ATQUE LITERATISSIMUM
DN. RESPONDENTEM,**

Amicum suum singulariter dilectum;

Tempus adest, BUCHI, mecum nunc scande cathedram,
Atque resolve theses, laus Tibi certa manet.

PRÆSES.

Observare doces, BUCHI, quæ tempora juris,

Ipse quæ sic tempus non sine laude locas.

Temporis hoc jus est: volat irreparabile, capta!

Tu capis, hinc fructus te manet obsequii:

Ita

*Gottfridus Zapffius. P. P.
Omne*

OMne feret punctum, iusto qui tempore novit
 Exercere ingenii splendida dona sui.
 At quis temporius, quam tu nunc prodis, Amice,
 Quæ sint ingenii semina larga tui?
 Perge, Decus Themidos, floret dum temporis ætas;
 Doctorum certè singula puncta feres!
 Id sperare jubet præsens de TEMPORE scriptum,
 Quò tu sollicitè tempora quæquè notas.
 Fac ne decollet spes, quam cepère parentes;
 Gaudia sic illis; Sic tibi surget honos.

*Fausi ominus ergo paucula hæc Pereximio Dno.
 Respondenti & Consalino suo suavis-
 simo fec.*

Nicolaus Hennings. Dithmarfus.

Tempora labuntur, cedunt cum tempore quævis,
 Atque habet immoti tempus ubique nihil.
 Gloria sola bonæ fame post tempora durat,
 Multis injuriis temporis illa caret,
 Hanc studio quæris, Buchi, de TEMPORE scribens;
 Pergas, Invenies; Quod precor ex animo.

*Pauca hæc præstantissimo Dn. Respon-
 denti amico suo dilecto ascribere
 voluit, debuit*

Johan David Clapius.

Ghelyck een Lauren-boom gheduerigh groen't of bloeyet,
 En tot een groot vermaeck aen alle kanten groeyet,
 Ghelyck hy wyt en breet zyn tacken breydet uyt,
 En noyt ter neder daelt, hoe wel hy wort besnuyt:
 Aldus, tyn waerde Vrient, U naeme staet en praelet
 Door uwen vlyt en Sweet, met lof is hy bestraet,

Het

Het kleyntjen acht Ghy niet, maer soeck't met neerstigheyt
Hoe dat Ghy uwen roem wyt in de vverelt breyt.
Nac d' les' van myn HEER ZAPPE, wiens naem de vverelt kroonet,
Ghy ceertys hebt met kracht tot uwer eer betonet:
Dat, schoon het Lichaem wort verniclet van den mot,
Nochtans DIE ZIEL NIET STERFT, maer eeuwich leeft van.
Nu heden weet Ghy staegh op Tyr en stont te letten, (Godt.
Om dat Ghy met vermaeck doorsockt de suy're Wetten,
Myn HEER SCHRÖTERUS selfs, de wytvermaerde Man,
Help't 't Ghy in Themis-huys beproeft u hersien-pan.
In 't doolhof van de jeught u geest noyt gaet te dolen,
In 't schip van vuyle vreught Ghy noyt en gaet te spolen,
Noyt brant U't minne-vuyr, de soetheyt van de vryn
U noyt bedrieght; Hier baert de blyschap enckel pyn.
Daerom d' HEER VADER hoop't op U geruft te leunen,
Eng'lyck op een pylaer zyn ouderdoom te steunen,
U MORDER leeft altoos in blyschap ende vreught,
Dat Ghy nae haeren eysch volherdet in de deught.
Vaert wel, beminde Vrient, myn Ziel wensch't dat op aerden
Ghy veele jaeren leeft in vreughden ende waerden;
Aldus vaert moedigh voort met hooghen lofen room,
U naeme bloy' altyt ghelyck een Lauren-boom.

*Belgicis hifce Faurori ac Contrubernali
fuo honoratiffimo fidem & amicitia
am Germanam conteltatur. perpe-
tuamque Sui memoriam com-
mendat*

Christophorus Feidler/ Frif. Orient.
J. U. Cultor,

F I N I S.

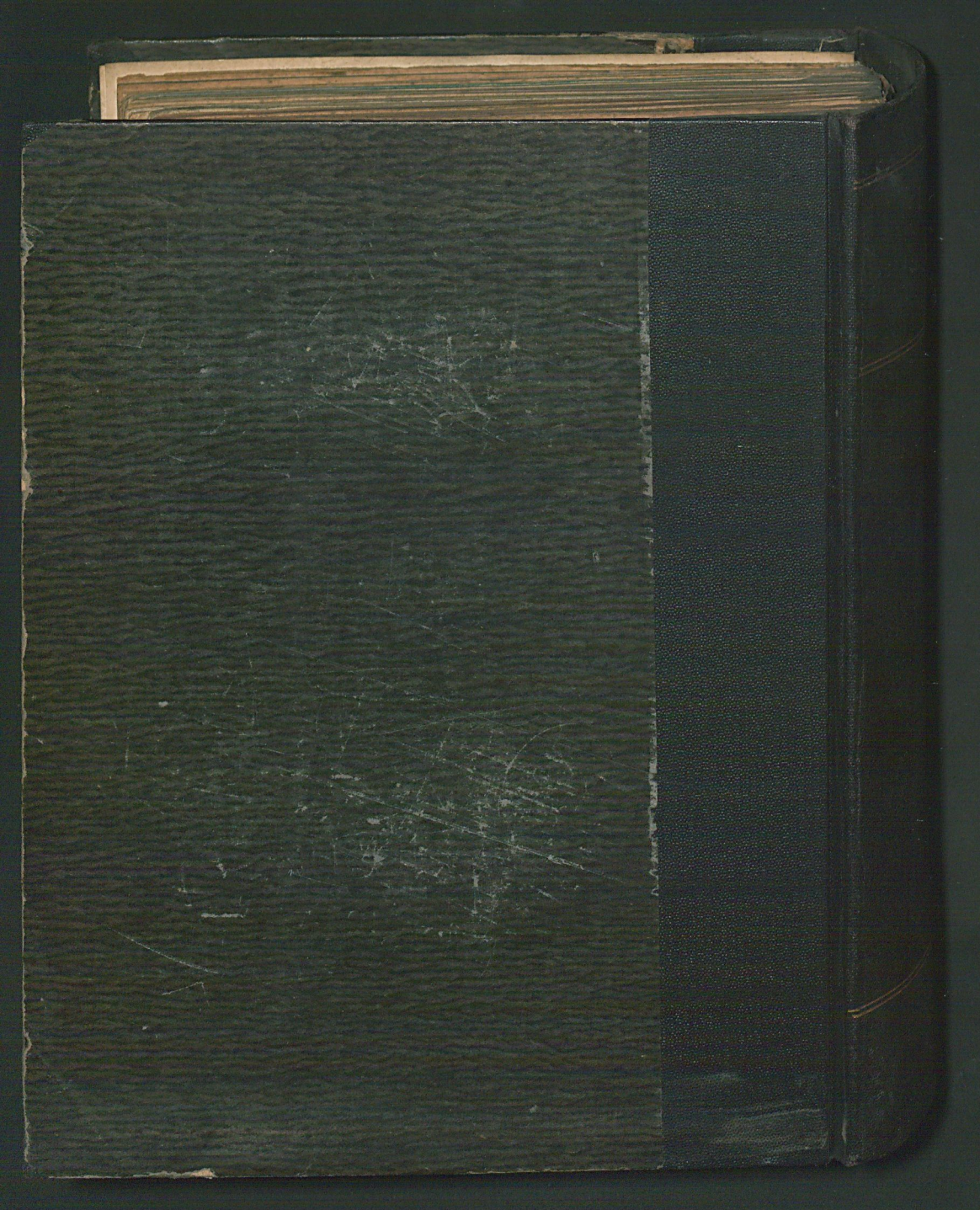
ULB Halle
005 132 592

3

VD 17

B.I.G.

Farbkarte #13

No 18

1663, 20

20

143

IRIDICA

ORE,

ANTE, AU-

NSU MAGNIFICI

UDINIS

ALANA,

NE

CONSULTISSIMI,

TISSIMI

FRIDERICI

RII in Wicferstädt, JCTI

ATISSIMI, CONSILIA-

, CURIÆ PROVINCIA-

FACULTATIS JURI-

INENTISSIMI,

C PROMOTORIS

OLENDI,

ANTEMERIDIA-

ANDAM

HIBET

HIVS, SERVESTA

AUTOR.

CTORUM

E,

TERI, ANNO 1663.